

Metropolie w liczbach

W TYM NUMERZE

TEMAT POD LUPĄ

MIASTA DLA NAJMŁODSZYCH

Analiza sytuacji i wyzwań placówek opieki nad dziećmi do lat 3 w największych polskich miastach

Opracowanie

Centrum Analiz i Badań Unii Metropolii Polskich im. Pawła Adamowicza

Temat pod lupą

Bartosz Adamczyk
Anna Sobestjańska
Alicja Sopińska

Współpraca merytoryczna

Sylwia Cyrankiewicz-Gortyńska – Koordynatorka komisji ds. Społecznych
Unii Metropolii Polskich

Kontakt

badania@metropolie.pl

Warszawa 2023 r.

ISBN 978-83-67574-10-5

Wstęp

„Metropolie w liczbach” to biuletyn statystyczny, w którym przyglądamy się 12 miastom tworzącym Unię Metropolii Polskich oraz ich obszarom metropolitalnym.

Tym razem w **Temacie pod lupą** przedstawiamy sytuację w publicznych i niepublicznych placówkach opieki na dziećmi do lat 3 oraz wyzwania, przed którymi stoją samorządy w związku z koniecznością zapewniania miejsc w kontekście malejącej liczby dzieci i rozwijaniem sieci placówek.

Analizujemy dane o:

- faktycznej i prognozowanej liczbie dzieci w wieku do lat 3,
- liczbie miejsc w żłobkach, oddziałach żłobkowych i klubach dziecięcych,
- liczbie dzieci objętych opieką,
- stopniu wykorzystania miejsc w placówkach publicznych i niepublicznych,
- wydatkach miast UMP na zapewnienie opieki na dziećmi w żłobkach publicznych,
- liczbie opiekunów zatrudnionych w żłobkach podległych JST.

Analiza danych została uzupełniona o informacje z badania jakościowego. Opierało się ono na **wywiadach eksperckich z specjalistkami w dziedzinie instytucjonalnej opieki nad dziećmi do lat 3**.

Naszymi rozmówczyniami były:

- **Joanna Nyczak** – Dyrektorka Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych w Urzędzie Miasta Wrocław,
- **Sylwia Rogacka** – Dyrektorka Poznańskiego Zespołu Żłobków,
- **dr Olga Wysłowska** – Wydział Pedagogiczny Uniwersytetu Warszawskiego.

Dodatkowo w **Statystyce metropolitalnej** przedstawiamy najnowsze, podstawowe dane demograficzne i społeczno-ekonomiczne o 12 miastach UMP oraz ich obszarach metropolitalnych. Dane opisują mieszkańców, rynek pracy, przedsiębiorczość i mieszkalnictwo, a także pokazują kierunek przemian w ciągu roku.

Stan danych: 31.12.2022 r./I-XII 2022

(W przypadku braku danych na koniec 2022 r. przywołano dane na 31.12.2021 r.)

Spis treści

TEMAT POD LUPĄ

Nota metodologiczna	5
I. Rosnąca popularność żłobków	7
1. Zmiana w społecznym odbiorze żłobków	
2. Specyfika dużych miast	
3. Stawianie na jakość	
II. Tło demograficzne	13
1. Jak zmieniła się liczba dzieci w ostatnich latach?	
2. Prognoza demograficzna	
III. Polityka żłobkowa miast UMP	18
1. Modele wsparcia finansowego rodzin w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3	
2. Kryteria rekrutacji – kto może ubiegać się o miejsce w publicznym żłobku?	
IV. Dostęp do opieki w żłobku	20
1. Dynamika wzrostu liczby miejsc w placówkach	
2. Dzieci korzystające z opieki w żłobkach	
3. Wzrost znaczenia placówek niepublicznych	
4. Stopień wykorzystania miejsc	
V. Sytuacja kadrowa żłobków	27
1. Rosnąca liczba opiekunów	
2. Doskonalenie zawodowe kadry	
3. Problem z rekrutacją pracowników	
VI. Kondycja finansowo-inwestycyjna	31
1. Wydatki bieżące na zapewnienie opieki nad dziećmi w żłobkach	
2. Finansowanie żłobków i możliwości inwestycyjne samorządów	
VII. Wyzwania i propozycje zmian w zakresie usług opieki nad dziećmi do lat 3	34
VIII. Podsumowanie	36

STATYSTYKA METROPOLITALNA

Nota metodologiczna	38		
Miasta UMP a obszary metropolitalne	40		
Miasta UMP na tle Polski	42		
Obszary metropolitalne UMP na tle Polski	44		
Białystok	46	Bydgoszcz	48
Gdańsk	50	Katowice	52
Kraków	54	Lublin	56
Łódź	58	Poznań	60
Rzeszów	62	Szczecin	64
Warszawa	66	Wrocław	68

Nota metodologiczna

W analizie za główne źródło informacji posłużyły dane pochodzące z **Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego**.

Zaletą danych GUS jest jednolita metodologia ich pozyskiwania, oparta na wystandaryzowanych formularzach sprawozdawczych. Sprawia to, że dane GUS są najbardziej spójne i jednolite spośród dostępnych źródeł. Dzięki temu możliwe jest porównywanie poszczególnych informacji dotyczących różnych miast, gmin i obszarów.

Nie bez znaczenia jest też fakt, że są to dane sygnowane przez oficjalną instytucję statystyki publicznej. Natomiast miasta same zbierając i analizując dane w różnych obszarach, często używają własnej metodologii wynikającej z indywidualnych potrzeb każdej JST.

Źródła danych:

- Bank Danych Lokalnych GUS (BDL)
- Prognoza demograficzna GUS do 2060 r.
- Dane z urzędów miast UMP
- Raporty i publikacje zewnętrzne związane z tematem

Przyglądając się sytuacji w miastach UMP, należy pamiętać, że mają one różnorodną historię i uwarunkowania. Rozwijały się w innym tempie i w różnych kierunkach – często w odmiennych warunkach społecznych, politycznych, gospodarczych czy geograficznych. Z tego powodu w analizowanych obszarach sytuacja poszczególnych miast może być odmienna. Nie należy jednak traktować tego jako ranking, a raczej szukać zalet w różnorodności, a także wyciągać z niej wnioski na przyszłość tworząc założenia oraz plany rozwoju miast.

Zakres analizy

Przedstawione w analizie dane dotyczą publicznych i niepublicznych żłobków, oddziałów żłobkowych i klubów dziecięcych. Połączenie tych 3 typów instytucji w jedną grupę wynika z podobieństwa formy świadczonej opieki.

Nie analizujemy danych na temat działalności dziennych opiekunów, z uwagi na małą popularność tej formy opieki w Polsce. Wobec powyższego, w kolejnych rozdziałach posługujemy się słowem „żłobek” lub „placówka”. Wyjątek stanowią dane pozyskane z urzędów miast UMP, które dotyczą wyłącznie żłobków podległych JST.

Podstawowe pojęcia

Żłobek i klub dziecięcy to jednostki organizacyjne sprawujące opiekę nad dziećmi do lat 3, realizujące funkcje opiekuńcze, wychowawcze, edukacyjne oraz wpisane do rejestru prowadzonego przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta.

Oddział żłobkowy to jednostka działająca przy przedszkolu (lub innej instytucji) sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3 nie wpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych, prowadzonego przez wójta, burmistrza lub prezydenta Miasta.

Dzienny opiekun to jedna z form opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. Osoba fizyczna prowadząca działalność na własny rachunek albo zatrudniana przez jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty, województwa), instytucje publiczne, osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, na podstawie umowy o pracę albo umowy o świadczenie usług. Dzienny opiekun sprawuje opiekę nad dziećmi w wieku od ukończenia 20 tygodnia życia.

Źródło definicji: Główny Urząd Statystyczny, na podstawie: ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3; miejsce publikacji: (Dz. U. z 2023 r. poz. 204).

Miasta dla najmłodszych

Analiza sytuacji i wyzwań placówek opieki nad dziećmi do lat 3 w największych polskich miastach

Mija roczny urlop rodzicielski, rodzice stają przed ogromnym dylematem, co dalej? W jaki sposób jednocześnie zapewnić dziecku najlepszą opiekę i wrócić do pracy? Jest to wyzwaniem szczególnie w dużych miastach, gdzie nierzadko rodzice pozostają bez wsparcia dziadków, którzy mieszkają daleko, bądź jeszcze sami pracują. Jednym z rozwiązań są placówki opieki nad dziećmi do lat 3, a zapewnianie mieszkańcom możliwości korzystania z instytucjonalnej opieki nad najmłodszymi to jedno z fakultatywnych zadań samorządów, na które miasta UMP w 2022 r. wydały łącznie 830 mln zł. W związku z przemianami rynku pracy, zmianą w stylu życia, procesami społeczno-demograficznymi i migracjami młodych ludzi do metropolii, a także poprawą wizerunku żłobków w opinii społecznej, w ostatnich latach dynamicznie wzrosło zainteresowanie żłobkami. Tego typu placówki oprócz zapewnienia opieki, służą socjalizacji i rozwojowi dziecka, umożliwiają również powrót rodziców (zwłaszcza matek) na rynek pracy. Aby sprostać postępującemu wzrostowi zapotrzebowania na opiekę nad najmłodszymi w miastach UMP powstało wiele placówek publicznych i niepublicznych. Jednocześnie samorządy stoją przed ogromnym wyzwaniem związanym z prognozowaną, malejącą liczbą rodzących się dzieci w najbliższych latach, Efektywne zarządzanie pracą publicznych żłobków będzie się wiązało m.in. z koniecznością elastycznego reagowania na zmieniające się potrzeby mieszkańców i dostosowania infrastruktury do bieżącej sytuacji.

I. ROSNĄCA POPULARNOŚĆ ŻŁOBKÓW

1. Zmiana w społecznym odbiorze żłobków

Obserwowany w latach 2012-2022 wzrost liczby miejsc w żłobkach oraz dzieci objętych opieką w nich, jest bardzo wyraźny – wręcz skokowy. Szczególnie w przypadku placówek niepublicznych. Według naszych rozmówczyń to złożone zjawisko, które wynika z przynajmniej kilku powodów.

W drugiej połowie lat 90. XX wieku nastąpił spadek liczby urodzeń, co było jednym z powodów likwidowania przez samorządy części żłobków publicznych. Po drugie – jak wspomina jedna z ekspertek – nie było społecznego zainteresowania tą formą opieki.

W 2011 r. w związku ze zmianą przepisów, wprowadzono nowe regulacje dotyczące opieki instytucjonalnej nad dziećmi, a organizację opieki w żłobkach przesunięto z kompetencji systemu służby zdrowia do systemu opieki i pomocy społecznej.

Od tego momentu, samorządy wykonały bardzo dużą pracę w zakresie organizacji i rozwoju infrastruktury w celu zapewnienia mieszkańcom odpowiedniej liczby miejsc w placówkach oraz poprawy jakości świadczonej opieki.

Dziś tego typu placówki to miejsca nowoczesne, przystosowane do potrzeb maluchów. Dzięki staraniom organów prowadzących stały się miejscami przyjaznymi, gdzie dzieci chętnie przebywają, bawią się z rówieśnikami, uczą nowych rzeczy, rozwijają i socjalizują. Rodzice mogą bez większego stresu zostawić swoje skarby pod opieką „cioci” w żłobku, wiedząc, że to dobry wybór.

”

Sylvia Cyrankiewicz-Gortyńska – Koordynatorka komisji ds. Społecznych Unii Metropolii Polskich

Poza wspomnianymi zmianami mentalnymi i wizerunkowymi w powszechnym odbiorze żłobków, duże znaczenie odegrały zjawiska społeczne i ekonomiczne. W drugiej dekadzie XXI wieku nastąpiły widoczne przemiany na polskim rynku pracy. Znacznie zmniejszyło się bezrobocie a wynagrodzenia zaczęły sukcesywnie rosnąć. W efekcie wzrosło zapotrzebowanie na opiekę w żłobkach. Zwiększanie liczby nowych miejsc w placówkach stało się narzędziem wspierającym kobiety w powrocie na rynek pracy po urodzeniu dziecka.

Jednocześnie zaobserwowano zmiany w stylu życia i podejściu do wychowywania dzieci. Obecnie kobiety rzadziej niż kilkanaście lat temu decydują się na bezpłatny urlop wychowawczy. Szybciej wracają do pracy po urodzeniu dziecka, mając na uwadze rodzinny budżet. Chcą również spełniać się zawodowo i aktywnie funkcjonować w różnych sferach życia.

Oprócz takich czynników jak: przemiany na rynku pracy, procesy migracyjne, zmiany demograficzne czy poprawa infrastruktury, zdaniem ekspertek, kolejną z przyczyn wzrostu popularności żłobków była zmiana w społecznym odbiorze żłobków. Co więcej, uległ poprawie stosunek rodziców do tego typu placówek za sprawą lepszej współpracy i komunikacji na linii rodzice – kadra opiekuńcza.

Przez lata w świadomości społecznej funkcjonowało przekonanie, że „opieka w żłobku to zło konieczne”, a dzieci najlepiej rozwijają się pod opieką rodziców, babć i dziadków, ewentualnie pod opieką niani. Rodzice zazwyczaj nie mieli zaufania do tego typu instytucji.

”

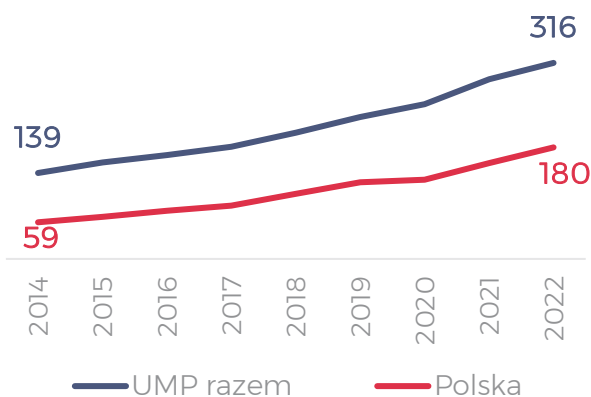
Joanna Nyczak – Dyrektorka Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych w Urzędzie Miasta Wrocław

2. Specyfika dużych miast

Jednocześnie procesy demograficzne związane z migracjami młodych rodzin do dużych miast skutkowało większym zapotrzebowaniem na opiekę instytucjonalną wśród rodziców, których rodziny mieszkają w innej części kraju i nie mogą liczyć na wsparcie najbliższych w zapewnieniu opieki nad dzieckiem.

Przyglądając się sytuacji w żłobkach możemy zauważyć, że jest to zagadnienie dotyczące głównie dużych miast. To w nich, w związku z obserwowanymi zmianami demograficznymi i społeczno-ekonomicznymi jest więcej dzieci objętych opieką w żłobkach niż w innych rejonach kraju, a zapotrzebowanie na usługi tego typu placówek większe, szczególnie w porównaniu do gmin wiejskich.

Liczba dzieci objętych opieką w żłobkach na 1000 wszystkich dzieci do lat 3 w latach 2014-2022

W miastach UMP skala zainteresowania żłobkami jest większa niż w całym kraju. W 2014 r. opieką żłobkową było tam objętych ponad dwukrotnie więcej małych mieszkańców niż w Polsce (139 vs 59 w przeliczeniu na wszystkich 1000 dzieci do lat 3). W kolejnych latach coraz więcej maluchów korzystało ze żłobków, zarówno w całym kraju, jak i w 12 największych polskich miastach. Jednak to właśnie miasta utrzymywały swoją wyraźną przewagę w tym zakresie. W 2022 r. spośród 1000 małych mieszkańców do żłobka uczęszczało już 180 dzieci w Polsce i 316 w miastach UMP.

Odsetek dzieci objętych opieką we wszystkich żłobkach wśród dzieci do lat 3.

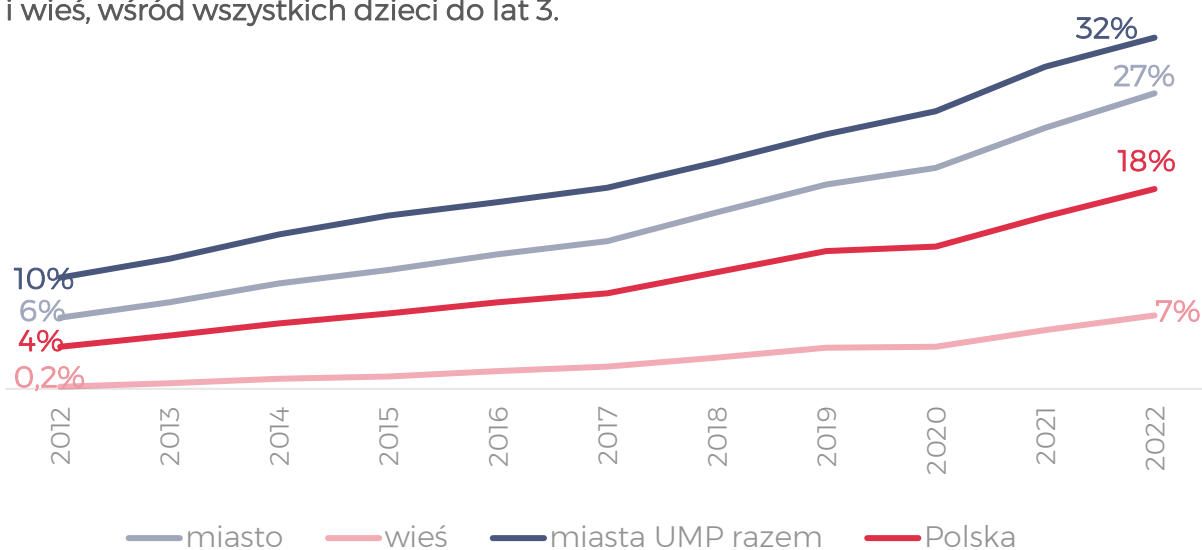
Wydaje się, że obecnie w części miast nie ma już problemu z dostępnością miejsc, oczywiście można mówić o odległości placówki od miejsca zamieszkania czy pracy, ale generalnie miejsca są [...] – gdy już zostały zapewnione te standardy związane z dostępnością miejsc w żłobkach i jakością infrastruktury coraz więcej pracy wkładane jest w to, żeby jakość doświadczeń rozwojowych dzieci w tego typu placówkach była jak najwyższa.

dr Olga Wysłowska – Wydział Pedagogiczny Uniwersytetu Warszawskiego

W 2012 r. 4% najmłodszych mieszkańców Polski (do lat 3) korzystało z opieki w żłobku. W 12 największych polskich miastach zainteresowanie tego typu opieką było większe. Korzystało z niej 10% dzieci z najmłodszej grupy mieszkańców. W 2022 r. do żłobków uczęszczało już 18% dzieci do lat 3 w Polsce i aż 32% dzieci w tym wieku w miastach UMP. Największy odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach wśród miast UMP w 2022 r. zaobserwowano w Rzeszowie (41%) i Katowicach (38%).

Odsetek dzieci objętych opieką we wszystkich żłobkach w podziale na miasto i wieś, wśród wszystkich dzieci do lat 3.

Na przestrzeni lat 2012-2022 nastąpił wyraźny wzrost zainteresowania rodziców korzystaniem z opieki żłobkowej. Przykładowo w skali całej Polski w obszarach miejskich w 2012 r. do żłobków uczęszczało 6% dzieci do lat 3, a 10 lat później już 27%. W tym samym czasie na obszarach wiejskich skala opieki instytucjonalnej nad dziećmi w żłobkach była marginalna – 0,2% wszystkich dzieci do lat 3 uczęszczało do żłobków. W 2022 r. wciąż tylko 7% dzieci do lat 3 obejmowała opieka instytucjonalna na wsi. Ekspertki zwracają uwagę na kwestię zwiększonego zapotrzebowania na opiekę w żłobkach w dużych miastach, wynikającą ze struktury rodzin i braku wsparcia krewnych.

Wyraźnie widać, że opieka nad dziećmi w żłobkach jest domeną głównie dużych miast.

Jeśli chodzi o kontekst miejski, to na pewno istotna jest struktura miejskich rodzin, która ma na to duży wpływ. Mam liczne kontakty z praktykami i placówkami w dużych miastach i tam wielokrotnie mówi się, że przyczyną dla której część rodziców decydują się na pozostawienie dzieci pod opieką w żłobkach, jest brak babć, dziadków lub innej rodziny na miejscu.

”

dr Olga Wysłowska – Wydział Pedagogiczny Uniwersytetu Warszawskiego

Wyzwaniem dla władz miast – w kontekście opieki w żłobkach – jest również starzenie się społeczeństwa oraz migracje młodych osób do dużych miast. Te procesy powodują zmiany przestrzenne w miastach UMP, które objawiają się na dwa sposoby. Z jednej strony, w niektórych miastach, obszary centralne, będące kiedyś centrami życia społecznego (z reguły najlepiej wyposażonymi w infrastrukturę) wyludniają się z powodu wysokich cen mieszkań lub przechodzą zmianę pokoleniową mieszkańców.

Z drugiej strony, młode rodziny migrujące do miast osiedlają się często w dzielnicach peryferyjnych – gdzie tej infrastruktury brakuje. Ta sytuacja powoduje trudności w zapewnieniu równego dostępu do placówek we wszystkich rejonach miasta, mimo, iż w skali całych miast miejsc już raczej nie brakuje. W przypadku nowych osiedli w dzielnicach peryferyjnych, dostępność opieki żłobkowej w dużej części zapewnia rynek placówek niepublicznych, który „podąża” za rodzicami. Samorządy, aby zwiększyć dostępność do żłobków dla mieszkańców, często decydują się na dofinansowanie miejsc w tych placówkach.

32%
**udział dzieci do lat 3
objętych opieką w żłobkach
w miastach UMP w 2022 r.**

Są osiedla, które „ciągle żyją”, następuje tam wymiana pokoleń, tam jest też dużo mieszkań przeznaczonych na wynajem i faktycznie na takich osiedlach mamy bardzo duże zapotrzebowanie. Mniejsze zapotrzebowanie jest w miejscach, w których dominuje zabudowa jednorodzinna. Natomiast, co do nowych osiedli w kontekście rozwijania tych miejsc, to w mojej ocenie prym wiodą placówki niepubliczne. Jednakże, rodzice osiedlający się tam częstokroć wybierają także placówki miejskie w zbliżonej lokalizacji.

”

Sylvia Rogacka – Dyrektorka Poznańskiego Zespołu Żłobków

Jednym z narzędzi wykorzystywanym przez samorządy w celu adekwatnej odpowiedzi na potrzeby mieszkańców jest opracowywanie analiz przestrzennych, dzięki którym można określić i prognozować miejsca, w których potrzebne są inwestycje w nowe placówki. Konieczność monitoringu rozkładu przestrzennego zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi wynika również z różnych strategii rodziców dotyczących wyboru placówki – część z nich decyduje się na żłobek położony blisko miejsca zamieszkania, inni zaś w okolicy miejsca pracy, tak by po drodze do pracy mogli przyprowadzić dziecko do żłobka. W opinii ekspertek, miasta, aby lepiej wykorzystywać istniejącą w „starzejących się” dzielnicach infrastrukturę, mogą zachęcać rodziców (np. obniżając opłaty stałe w placówce) do pozostawiania dziecka w sąsiedztwie miejsca pracy.

Obserwujemy trend, w którym młodzi ludzie i rodziny z dziećmi przesuwiają się na obrzeża miasta, podczas gdy większość żłobków publicznych jest usytuowana bardziej w centrum. Niemniej są dwa modele funkcjonowania rodziców najmłodszych dzieci, gdyż jedni wolą zostawiać dziecko blisko miejsca zamieszkania, drudzy zaś blisko miejsca zatrudnienia, czyli raczej w centrum miasta.

”

Joanna Nyczak – Dyrektorka Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych w Urzędzie Miasta Wrocław

3. Stawianie na jakość

W opinii ekspertek rosnące zainteresowanie opieką w żłobkach nie byłoby tak duże, gdyby nie poprawa jakości świadczonych przez nie usług. Dotyczy to zarówno warunków infrastrukturalnych, jak i zapewnianiu opieki rozumianej jako jakość doświadczeń rozwojowych dziecka oraz włączaniu rodziców w tę sferę.

Dzięki pracy samorządów, dyrektorów żłobków oraz samych opiekunek nastąpiła znaczna poprawa jakości opieki w placówkach. Zaczęto wdrażać elementy znane z zachodnich i skandynawskich systemów. Do opieki dołączono komponenty związane z edukacją i rozwojem procesualnym dzieci. Ponadto placówki „otworzyły się na rodziców”, zapewniły pełny dostęp do informacji jak wygląda opieka w żłobkach, a także zaczęły wsłuchiwać się w ich potrzeby np. podczas spotkań i warsztatów z rodzicami oraz za pomocą „ankiet satysfakcji klienta”.

”

Sylwia Rogacka – Dyrektorka Poznańskiego Zespołu Żłobków

Poza podstawowym celem działalności żłobków, jakim jest zapewnianie opieki nad najmłodszymi i odpowiadania na ich potrzeby, placówki w coraz większym stopniu stawiają na korzyści rozwojowe dziecka. Odbywa się to poprzez budowanie więzi z dzieckiem, tworzenie przyjaznej atmosfery oraz wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa. Jak podkreśla dr Olga Wysłowska niezbędnym czynnikiem dla poprawy jakości opieki w placówkach żłobkowych jest wspieranie opiekunów poprzez inwestowanie w rozwój ich kompetencji rozumiany jako długofalowy proces dokształcania w zakresie potrzeb rozwojowych małych dzieci.

W ostatnich latach zmianie uległa również rola rodziców, którzy w większym niż kiedyś stopniu zaczęli angażować się w życie żłobków. Coraz częściej rozumieją ideę „gry w jednej drużynie” z opiekunami, trzymania się wspólnie ustalonych reguł i angażowania w codzienne funkcjonowanie placówek. Stopniowo zwiększa się zaufanie rodziców do opieki instytucjonalnej oraz wzrasta ich przekonanie o jej pozytywnym wpływie na socjalizację dzieci.

[...] rodzice uważają żłobek za dobre miejsce i że to tam następuje ich rozwój [przyp. ich dzieci].

”

Sylwia Rogacka – Dyrektorka Poznańskiego Zespołu Żłobków

II. TŁO DEMOGRAFICZNE

Polityki publiczne oraz realizacja zadań własnych na poziomie państwowym i samorządowym powinny odpowiadać sytuacji i trendom demograficznym. Z drugiej strony podejmowane przez władze działania mogą w istotny sposób wpływać na procesy demograficzne. W tym kontekście należy analizować i planować działania, które warto podjąć w przyszłości pod kątem wsparcia rodziców w opiece nad dziećmi i elastycznego reagowania na zmieniające się potrzeby.

1. Jak zmieniła się liczba dzieci w ostatnich latach?

W 2022 r. w całej Polsce oraz w większości miast UMP zmniejszyła się liczba dzieci do lat 3 w porównaniu do 2012 r. Jednocześnie warto zauważyć, że malejąca liczba dzieci w mniejszym stopniu dotyczy miast UMP niż całego kraju. W miastach UMP ujętych łącznie między 2012 r. a 2022 r. liczba najmłodszych mieszkańców spadła o 6% (w całej Polsce o 17%).

**Spadek liczby dzieci do lat 3
2012 r. vs 2022 r.:**

-6% miasta UMP (- 13 tys.)

-17% Polska (-207 tys.)

Natomiast w 4 z 12 miast w tym czasie przybyło dzieci: w Krakowie (+6%), w Rzeszowie i we Wrocławiu (po +4%) oraz w Gdańsku (+3%). Obserwowane w innych miastach UMP w tym czasie spadki liczby najmłodszych dzieci wahały się pomiędzy 4% w Warszawie, do nawet 24% w Bydgoszczy i 27% w Katowicach. Tak duże spadki liczby dzieci związane są z lokalnymi zjawiskami demograficzno-społecznymi i wymagają odrębnej analizy.

Liczba dzieci do lat 3 w miastach UMP 2012 vs 2022

Miasto	2012	2022	zmiana 2012 vs 2022 (%)
Białystok	9 086	8 638	-5% ▼
Bydgoszcz	9 964	7 584	-24% ▼
Gdańsk	13 817	14 192	+3% ▲
Katowice	8 062	5 883	-27% ▼
Kraków	23 201	24 609	+6% ▲
Lublin	10 143	9 128	-10% ▼
Łódź	18 622	15 623	-16% ▼
Poznań	17 451	14 513	-17% ▼
Rzeszów	6 032	6 282	+4% ▲
Szczecin	10 833	9 686	-11% ▼
Warszawa	57 863	55 431	-4% ▼
Wrocław	19 440	20 283	+4% ▲
miasta UMP razem	204 514	191 852	-6% ▼
Polska	1 190 042	983 386	-17% ▼
Udział UMP w Polsce	17,2%	19,5%	+2,3% ▲

Nasi rozmówcy potwierdzają widoczne w statystykach tendencje związane ze spadkiem liczby dzieci w społeczeństwie. Obserwowany w całej Polsce spadek dzietności w mniejszym stopniu dotyka miast UMP, co koreluje ze wspomnianym wcześniej zjawiskiem migracji młodych ludzi do większych ośrodków. W konsekwencji to tam zakładają rodziny (lub młode rodziny migrują do miast w związku z bardziej atrakcyjną ofertą rynku pracy).

Zmniejszająca się liczba dzieci w przyszłości wpłynie na mniejsze zapotrzebowanie na opiekę instytucjonalną. Obecnie postępujące zmiany demograficzne są na tyle duże, że w części miast UMP, po kilku latach ciągłego wzrostu zapotrzebowania na miejsca w żłobkach oraz występujących deficytach miejsc, w poszczególnych placówkach nastąpiła zmiana. Pierwszy raz od lat w tegorocznej rekrutacji na wrzesień 2023 r., w sierpniu wciąż dostępna była pula wolnych miejsc – nie tylko w placówkach niepublicznych, ale również w publicznych.

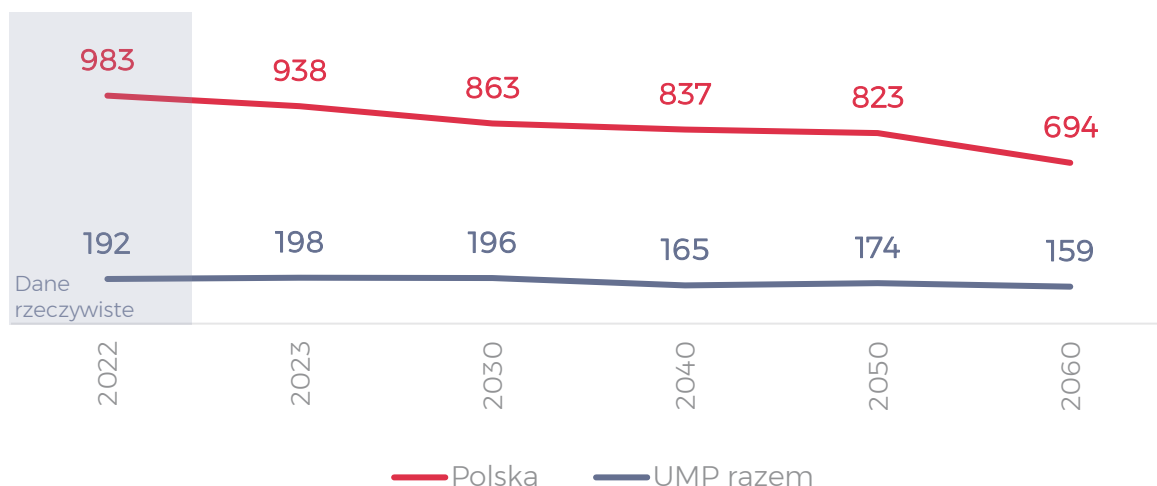
Jako społeczeństwo stoimy przed ogromnym wyzwaniem demograficznym – w mojej ocenie rozwój sieci żłobków, poprawa dostępności i jakości opieki w placówkach nie jest wystarczającym działaniem, które mogłoby odwrócić negatywne trendy demograficzne. Potrzebna jest zmiana myślenia o problemie – kompleksowa zmiana polityki państwa w tym zakresie. ”

Joanna Nyczak – Dyrektorka Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych w Urzędzie Miasta Wrocław

2. Prognozowana liczba dzieci

Prognoza demograficzna to jedno z narzędzi, dzięki którym samorządy mogą tworzyć plany i polityki rozwoju w wielu sektorach m.in. opiekuńczym, edukacyjnym czy związanym z ochroną zdrowia. Zazwyczaj prognozy ludnościowe są opracowywane z dużym wyprzedzeniem i obejmują szeroki horyzont czasowy. Dlatego nie jest możliwe przewidzenie wszystkich zjawisk, które mogą wpłynąć na sytuację demograficzną. W związku z tym często występują pewne rozbieżności między prognozowaną a faktyczną liczbą ludności. Jednak wciąż jest to ważne i potrzebne narzędzie obrazujące trendy, dzięki któremu władze miast mogą bardziej skutecznie planować strategiczne działania.

Prognoza demograficzna liczby dzieci do lat 3 dla miast UMP i Polski na lata 2023-2060 (w tys.)

źródło: Prognoza ludności na lata 2023-2060 GUS i obliczenia własne

Metropolie w liczbach - Miasta dla najmłodszych

Prognoza demograficzna GUS z 2023 r. (na lata 2023-2060) zakłada dość negatywny scenariusz ludnościowy dla Polski, polegający na rocznym spadku liczby ludności. W dużej mierze ma to wynikać z malejącej liczby urodzeń. Prognozuje się, że w 2030 r. w Polsce będzie 863 tys. dzieci do lat 3, czyli o 120 tys. mniej niż w 2022 r. (-12%). Natomiast w 2060 r. ta grupa mieszkańców kraju ma liczyć już tylko 694 tys. - o 289 tys. mniej w porównaniu do 2022 r. (-29%). W miastach UMP ujętych łącznie również nastąpi spadek liczby najmłodszych mieszkańców, jednak proces rozpocznie się później i będzie postępował łagodniej.

Według prognozy, w całej Polsce, spadek liczby dzieci do lat 3 rozpocznie się już w 2023 r. (-5% w porównaniu do 2022 r.) i będzie narastał przez następne dziesięciolecia. Natomiast 12 dużych miast (traktowanych łącznie) zanotuje w tym roku wzrost liczby najmłodszych mieszkańców (+3%). Ten trend będzie utrzymywał się do 2030 r. Wtedy w miastach UMP w odniesieniu do 2022 r. dzieci do lat 3 będzie również więcej: o 196 tys., czyli 4 tys. (+2%). Dopiero w kolejnych latach rozpocznie się trend spadkowy. W rezultacie, według prognozy, w 2060 r. w 12 miastach UMP będzie niespełna 160 tys. maluchów (-17% w porównywaniu do 2022 r.).

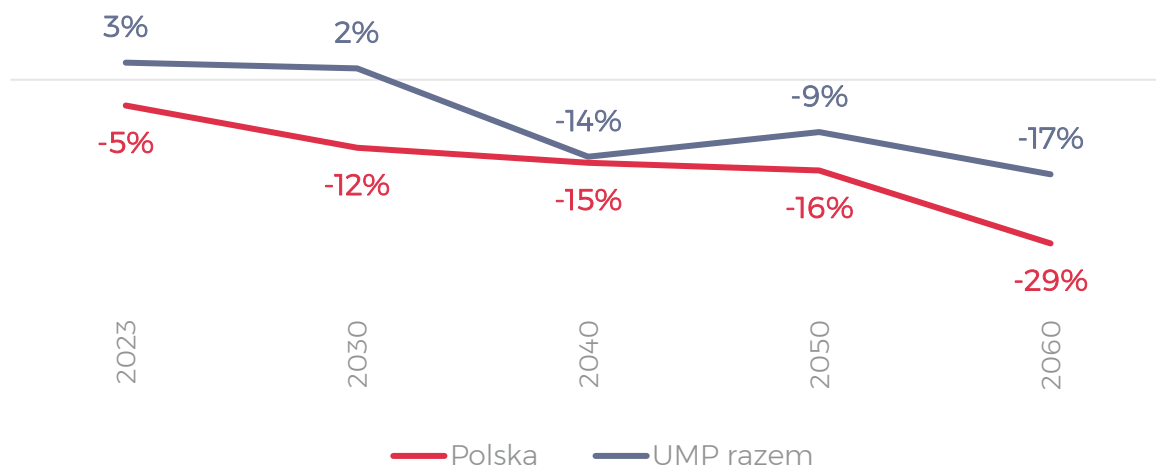
Prognoza zakłada, że w porównaniu do 2022 r. dzieci do lat 3 będzie:

w 2023 r.	w 2030 r.	w 2060 r.
+3% więcej (+6 tys.) w miastach UMP	+2% więcej (+4 tys.) w miastach UMP	-17% mniej (-33 tys.) w miastach UMP
-5% mniej (-46 tys.) w Polsce	-12% mniej (-120 tys.) w Polsce	-29% mniej (-289 tys.) w Polsce

Prognoza demograficzna liczby dzieci do lat 3 dla miast UMP i Polski na lata 2023-2060 (w tys.), rok 2022 - dane rzeczywiste

	2022	2023	2030	2040	2050	2060
Białystok	8 638	8 537	7 734	7 090	7 330	6 493
Bydgoszcz	7 584	7 329	6 398	5 736	5 437	4 369
Gdańsk	14 192	15 163	15 741	13 304	14 060	13 471
Katowice	5 883	5 984	6 086	5 153	5 065	4 322
Kraków	24 609	25 988	27 226	21 999	23 844	23 275
Lublin	9 128	9 151	8 704	7 747	7 855	6 965
Łódź	15 623	15 433	13 652	11 847	11 624	9 846
Poznań	14 513	15 390	15 622	11 630	11 485	10 355
Rzeszów	6 282	6 085	5 878	5 450	5 932	5 288
Szczecin	9 686	9 738	8 980	8 215	8 116	7 056
Warszawa	55 431	57 727	58 518	50 496	55 464	51 360
Wrocław	20 283	21 271	21 266	16 591	17 565	16 486
miasta UMP razem	191 852	197 796	195 805	165 258	173 777	159 286
Polska	983 386	937 837	863 125	836 783	822 863	694 220

Prognozowana dynamika zmian liczby dzieci do lat 3 dla miast UMP i Polski na lata 2023-2060 w porównaniu z 2022 r.

Mimo, że patrząc na miasta UMP łącznie, widoczny spadek liczby najmłodszych mieszkańców nastąpi dopiero po 2030 r., to należy zwrócić uwagę na wynikającą z prognozy odmienną sytuację poszczególnych miast. W 6 z 12 analizowanych miast do 2030 r. dzieci do lat 3 będzie przybywało (w porównaniu z 2022 r.). Są to: Gdańsk, Katowice, Kraków, Poznań, Warszawa i Wrocław. W pozostałych miastach będą już wtedy obserwowane spadki liczby maluchów i wyniosą od -5% w Lublinie do -13% w Łodzi i -16% w Bydgoszczy.

W kolejnych dziesięcioleciach liczba dzieci do lat 3 będzie malała już we wszystkich miastach UMP, lecz z różnym natężeniem. Najmniejsze ubytki w tej grupie mieszkańców do 2060 r. prognozowane są w Gdańsku, Krakowie i w Warszawie.

Prognozowana dynamika zmian liczby dzieci do lat 3 dla miast UMP i Polski na lata 2023-2060 w porównaniu z 2022 r.

	2023	2030	2040	2050	2060
Białystok	-1% ▼	-10% ▼	-18% ▼	-15% ▼	-25% ▼
Bydgoszcz	-3% ▼	-16% ▼	-24% ▼	-28% ▼	-42% ▼
Gdańsk	7% ▲	11% ▲	-6% ▼	-1% ▼	-5% ▼
Katowice	2% ▲	3% ▲	-12% ▼	-14% ▼	-27% ▼
Kraków	6% ▲	11% ▲	-11% ▼	-3% ▼	-5% ▼
Lublin	0%	-5% ▼	-15% ▼	-14% ▼	-24% ▼
Łódź	-1% ▼	-13% ▼	-24% ▼	-26% ▼	-37% ▼
Poznań	6% ▲	8% ▲	-20% ▼	-21% ▼	-29% ▼
Rzeszów	-3% ▼	-6% ▼	-13% ▼	-6% ▼	-16% ▼
Szczecin	1% ▲	-7% ▼	-15% ▼	-16% ▼	-27% ▼
Warszawa	4% ▲	6% ▲	-9% ▼	0%	-7% ▼
Wrocław	5% ▲	5% ▲	-18% ▼	-13% ▼	-19% ▼
miasta UMP razem	3% ▲	2% ▲	-14% ▼	-9% ▼	-17% ▼
Polska	-5% ▼	-12% ▼	-15% ▼	-16% ▼	-29% ▼

Prognoza demograficzna GUS zakłada, że od 2023 r. liczba mieszkańców Polski do lat 3 zacznie już sukcesywnie spadać i narastać w kolejnych dziesięcioleciach. Dla miast UMP (ujętych łącznie) prognoza jest bardziej optymistyczna. W większości spośród 12 miast proces ten rozpocznie się później lub będzie przebiegał łagodniej.

W kontekście prognozowanych spadków liczby urodzeń i jednocześnie ciągłego zainteresowania rodziców opieką instytucjonalną, eksperci proponują budowanie i rozwijanie mniejszych placówek oraz umożliwianie i wspieranie rozwoju alternatywnych form opieki, takich jak dzienni opiekunowie. Jednocześnie zauważają konieczność zmian w przepisach określających ramy funkcjonowania tej formy opieki, które nie były dotąd wystarczająco doprecyzowane i kontrolowane.

W rezultacie zdarzają się przypadki, że zamiast kameralnej formy opieki nad kilkorgiem dzieci, (w warunkach często zbliżonych do domowych) funkcjonują quasi żłobki, w których opieką objętych jest przynajmniej kilka grup dziecięcych. Takie działania mija się z ideą tej formy opieki, a z uwagi na m.in. niższe niż dla żłobków wymagania lokalowe dla dziennych opiekunów, jakość opieki, oraz bezpieczeństwo podopiecznych w takiej placówce może być poddawana pod dyskusję.

Myślę, że to jest obszar do tego, aby rozwijać różne alternatywne strukturalnie formy opieki [...]. Dzienny opiekun! Wszyscy mówią o żłobkach i klubach dziecięcych, natomiast ja uważam, że najbardziej przyszłościową formą opieki jest dzienny opiekun. Jest to forma, która pozwala w bardzo szybki sposób zorganizować punkty opieki dla dzieci w mniejszych grupach. Wymaga to jednak elastyczności w określaniu przez samorząd warunków funkcjonowania tego typu placówek, tak by odpowiadały one potrzebom lokalnej społeczności, dotyczy to np. godzin sprawowania opieki.

dr Olga Wysłowska – Wydział Pedagogiczny Uniwersytetu Warszawskiego

III. POLITYKA ŻŁOBKOWA MIAST UMP

1. Modele finansowego wsparcia rodzin w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3

Zapewnienie instytucjonalnej opieki nad dziećmi do lat 3 jest zadaniem fakultatywnym samorządów. W przypadku dużych miast jest jednak ono niezwykle ważne. Miasta UMP podejmują działania własne, tworząc programy i mechanizmy, których celem jest finansowe wsparcie rodzin z najmłodszymi dziećmi. Wynikają one z obiektywnych wyzwań związanych z dużym zapotrzebowaniem na opiekę instytucjonalną, a także z uwarunkowań poszczególnych miast i wewnętrznych strategii. Miejskie inicjatywy są szczególnie istotne w kontekście niewystarczającego – w opinii samorządowców – wsparcia państwa w tym zakresie.

Najpopularniejszym rozwiązaniem stosowanym w miastach UMP jest **dofinansowanie miejsc w niepublicznych żłobkach i klubach dziecięcych**. Aż 9 z 12 miast wspiera w ten sposób rozwój sieci placówek i uzupełnia braki. W zależności od miasta kwota dofinansowania waha się od 320 zł do 1500 zł na jedno miejsce miesięcznie. Opieka dla dzieci niepełnosprawnych zwykle jest dofinansowywana wyższą kwotą. Z reguły placówki, w których miasta wspierają miejsca wybierane są w otwartych konkursach ofert. Istotna jest również skala pomocy – w wielu miastach UMP (m.in. w Bydgoszczy, Poznaniu czy Wrocławiu) w ten sposób dofinansowują ponad połowę wszystkich miejsc istniejących w placówkach niepublicznych. W niektórych miastach – np. w Katowicach dofinansowanie mogą otrzymać rodziny wszystkich dzieci do lat 3 uczęszczających do placówek niepublicznych, zamieszkujących w granicach administracyjnych miasta. Z kolei najwyższe możliwe dofinansowanie (przyznawane w Warszawie) pozwala pokryć całą kwotę czesnego w większości placówek.

Kolejnym sposobem wsparcia rodzin jest **zwolnienie z opłat stałych za opiekę w placówkach publicznych**. W wielu miastach odbywa się to na wniosek rodziców np. gdy są w trudnej sytuacji materialnej lub wychowują niepełnosprawne dziecko. W tym miejscu warto wspomnieć Warszawę, ponieważ w tym mieście wszystkie placówki publiczne (również kluby dziecięce i punkty dziennej opieki) są darmowe, a rodzice pokrywają wyłącznie koszty wyżywienia swoich pociech.

Oprócz transferowania pieniędzy do placówek, w niektórych miastach funkcjonuje **dofinansowanie wypłacane bezpośrednio na konto rodziców**. Na przykład w Gdańsku rodzice najmłodszych dzieci mogą wnioskować o tzw. Gdański Bon Żłobkowy. Wysokość otrzymywanej kwoty stanowi różnicę między opłatą ponoszoną przez rodziców dziecka umieszczonego w placówce niepublicznej, a opłatą stałą ponoszoną przez rodziców dzieci korzystających z zasobu Gdańskiego Zespołu Żłobków. Maksymalna wysokość bonu żłobkowego wynosi 500 zł miesięcznie” – czytamy na stronie Gdańskiego Centrum Świadczeń.* Analogiczne świadczenie od 2021 r. trafia do rodziców z Rzeszowa, z tą różnicą, że miesięczna kwota wsparcia w ramach Rzeszowskiego Bonu Żłobkowego wynosi 300 zł.

2. Kryteria rekrutacji – kto może ubiegać się o miejsce w publicznym żłobku?

Kryteria rekrutacji służą temu, aby umożliwić, w pierwszej kolejności, mieszkańcom danego miasta staranie się o miejsce w żłobku na jednolitych i przejrzystych zasadach. Wspieranie rodzin jest jednym z elementów polityk miejskich służących podnoszeniu jakości życia.

Z uwagi na duże zainteresowanie, rodzice ubiegający się o miejsce w publicznej placówce powinni spełnić szereg wymagań. Część warunków rekrutacji służy również zachęceniu napływowych mieszkańców do meldowania się i rozliczania podatków PIT w miejscowości, w której się osiedlili.

Do najczęściej występujących warunków przyjęcia dziecka do placówki publicznej należą:

- **zamieszkiwanie dziecka i rodziców na terenie miasta**
- **świadczenie pracy, prowadzenie działalności gospodarczej lub posiadanie statusu ucznia/studenta przez jednego lub obojga rodziców**
- **wykonywanie obowiązkowych szczepień ochronnych lub przedstawienie dokumentu lekarskiego potwierdzającego przeciwwskazania do szczepień u dziecka**
- **rozliczanie podatku PIT na rzecz danego miasta przez jednego lub oboje rodziców**

W części miast zamiast obligatoryjnych warunków do spełnienia podczas rekrutacji, obowiązuje system punktacji. Punkty z reguły są przyznawane za spełnienie przedstawionych powyżej warunków. Ponadto dodatkowe punkty otrzymują rodziny, w których dziecko lub rodzic jest niepełnosprawne, rodziny wielodzietne, rodziny, w których przynajmniej jedno dziecko już uczęszcza do żłobka. W szczególnych przypadkach istnieje możliwość przyznania miejsca w placówce publicznej poza kolejnością, np. gdy dane dziecko zostało do tego rekomendowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Zatem nawet gdy w którymś z miast nie obowiązują ściśle warunki rekrutacji, jest małe prawdopodobieństwo, aby miejsce w placówce publicznej zostało przyznane rodzicom którzy zamieszkują w sąsiedniej gminie lub nie rozliczają podatku PIT na rzecz miasta.

*<https://www.gcs.gda.pl/gdanski-bon-zlobkowy/>

źródło: Informacje z miast UMP i strony BIP

IV. DOSTĘP DO OPIEKI W ŻŁOBKU

1. Dynamika wzrostu liczby miejsc w placówkach

Pomimo zmniejszającej się w ostatnich latach liczby dzieci, zapotrzebowanie na opiekę instytucjonalną nad maluchami rosło. Miasta, świadome znaczenia dla mieszkańców dostępu do tych usług, odpowiadały na te potrzeby. Tworzyły nowe żłobki i rozwijały bazę dostępnych miejsc.

Liczba miejsc w żłobkach publicznych (podległych JST) i żłobkach niepublicznych w 2012 i 2022 r.

Miasto	żłobki publiczne			żłobki niepubliczne		
	2012	2022	zmiana 2012 vs 2022	2012	2022	zmiana 2012 vs 2022
Białystok	859	1 120	+30% ▲	55	1 541	+2702% ▲
Bydgoszcz	912	1 260	+38% ▲	17	1 481	+8612% ▲
Gdańsk	668	1 148	+72% ▲	0	3 298	+3298% ▲
Katowice	619	1 005	+62% ▲	55	1 578	+2769% ▲
Kraków	1 925	2 189	+14% ▲	507	8 539	+1584% ▲
Lublin	817	1 228	+50% ▲	69	2 378	+3346% ▲
Łódź	2 025	2 350	+16% ▲	126	1 449	+1050% ▲
Poznań	1 212	1 394	+15% ▲	497	3 379	+580% ▲
Rzeszów	919	1 593	+73% ▲	88	1 156	+1214% ▲
Szczecin	680	1 617	+138% ▲	16	1 414	+8738% ▲
Warszawa	4 614	9 178	+99% ▲	944	10 323	+994% ▲
Wrocław	2 045	2 586	+26% ▲	943	6 081	+545% ▲
miasta UMP razem	17 295	26 668	+54% ▲	3 317	42 617	+1185% ▲
Polska	36 506	78 146	+114% ▲	10 477	127 870	+1120% ▲
Udział miast UMP w Polsce	47%	34%	-13% ▼	32%	33%	+1% ▲

W latach 2012-2022 w całej Polsce nastąpił ogromny wzrost liczby miejsc w żłobkach, zarówno publicznych, jak i niepublicznych. W poszczególnych miastach UMP ich dostępność w placówkach publicznych zwiększyła się od 14% w Krakowie do 138% w Szczecinie. Analizowany okres możemy traktować jako *boom* niepublicznej opieki instytucjonalnej. Pomiędzy 2012 a 2022 r. w miastach UMP ujętych łącznie liczba miejsc w żłobkach niepublicznych wzrosła o 1185% (z 3,3 tys. do 42,6 tys.). Największy przyrost zaobserwowano w Szczecinie (+8738%) oraz w Bydgoszczy (+8612%).

Nastąpiła integracja całego środowiska związanego z opieką żłobkową. Rodzice poczuli, że mają wpływ na to, w jaki sposób przebiega opieka oraz stymulacja rozwoju w placówkach – to wpłynęło na większe zaufanie i przekonanie, że żłobek to dobre, naturalne miejsce rozwoju dzieci.

Sylvia Rogacka – Dyrektorka Poznańskiego Zespołu Żłobków

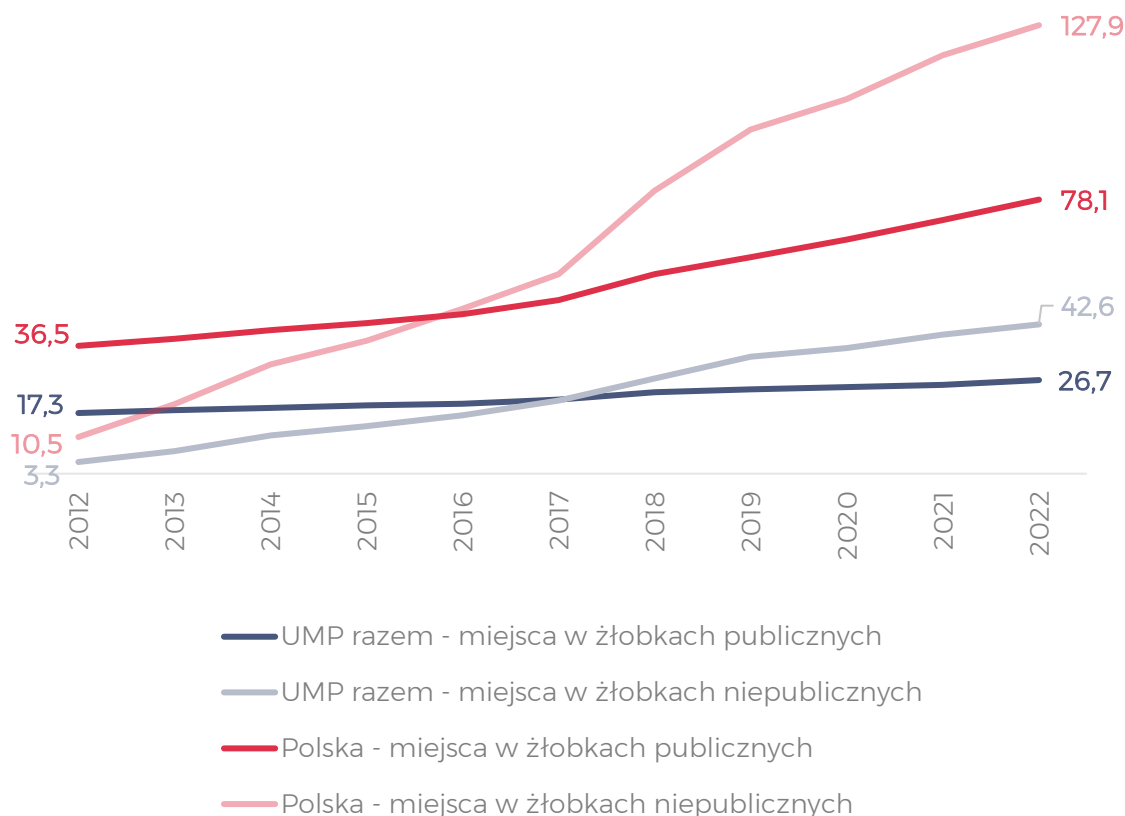
W tym czasie w całym kraju, liczba miejsc w placówkach publicznych wzrosła ponad dwukrotnie (+114%), a w żłobkach niepublicznych jedenastokrotnie (+1120%). Warto zauważyć, że mimo wyraźniejszego wzrostu liczby miejsc w Polsce niż w miastach UMP, na koniec 2022 r. wciąż ponad 1/3 wszystkich miejsc, zarówno w placówkach publicznych i niepublicznych znajdowało się w 12 miastach UMP.

Zwiększenie liczby miejsc w żłobkach w miastach UMP między 2012 a 2022 r.:

+54% w żłobkach publicznych (podległych JST)

+1185% w żłobkach niepublicznych

Liczba miejsc w żłobkach publicznych (podległych JST) oraz żłobkach niepublicznych w latach 2012-2022 (w tys.)

W 2016 r. w Polsce po raz pierwszy liczba miejsc w żłobkach niepublicznych przekroczyła tę w placówkach publicznych i rostała z jeszcze większym natężeniem w kolejnych latach. Analogiczną sytuację obserwujemy w miastach UMP od 2017 r. Na przestrzeni lat 2012-2022 liczba miejsc w żłobkach publicznych w miastach UMP wzrosła o 54%, a w Polsce o 114%. Warto również zaznaczyć, że w 2012 r. w miastach UMP znajdowało się niemal 50% wszystkich miejsc w żłobkach podległych JST w Polsce.

Dzięki szybkiej i dużej skali dofinansowania miejsc opieki w placówkach niepublicznych nasze miasto w szybkim tempie osiągnęło wysokie "uźłobkowanie" czyli dużą dostępność do miejsc w żłobkach. Powstanie 7500 miejsc w 10 lat bez udziału sektora prywatnego byłoby bardzo utrudnione – musielibyśmy wybudować minimum 50 żłobków publicznych.

Joanna Nyczak – Dyrektorka Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych w Urzędzie Miasta Wrocław

2. Dzieci korzystające z opieki w żłobkach

W latach 2012-2022 w całej Polsce nastąpił wyraźny wzrost liczby dzieci objętych opieką w żłobkach. W poszczególnych miastach UMP w placówkach podległych JST przybyło od 12% dzieci w Krakowie do 137% w Szczecinie.

Liczba dzieci objętych opieką w żłobkach publicznych (podległych JST) oraz żłobkach niepublicznych w miastach UMP i w Polsce.

Miasto	żłobki publiczne			żłobki niepubliczne		
	2012	2022	zmiana 2012 vs 2022	2012	2022	zmiana 2012 vs 2022
Białystok	856	1 120	+31% ▲	35	1 214	+3369%▲
Bydgoszcz	897	1 264	+41% ▲	12	1 003	+8258%▲
Gdańsk	647	1 148	+77% ▲	0	2 308	+2308%▲
Katowice	619	1 005	+62% ▲	42	1 208	+2776%▲
Kraków	1 932	2 169	+12% ▲	387	6 740	+1642%▲
Lublin	820	1 215	+48% ▲	55	1 911	+3375% ▲
Łódź	2 406	2 725	+13% ▲	98	1 054	+976% ▲
Poznań	1 231	1 412	+15% ▲	393	2 806	+614%▲
Rzeszów	917	1 631	+78% ▲	72	955	+1226%▲
Szczecin	680	1 613	+137% ▲	16	1 148	+7075% ▲
Warszawa	4 617	9 085	+97% ▲	765	8 331	+989% ▲
Wrocław	2 043	2 359	+15% ▲	911	4 935	+442% ▲
miasta UMP razem	17 665	26 746	+51% ▲	2 786	33 613	+1106%▲
Polska	36 644	75 957	+107%▲	8 467	101 170	+1095% ▲
Udział miast UMP w PL	48%	35%	-13% ▼	33%	33%	bez zmian■

Pomiędzy 2012 r. a 2022 r. w miastach UMP ujętych łącznie grono dzieci objętych opieką w placówkach publicznych powiększyło o 51%, a w niepublicznych o 1106%. Największy przyrost liczby dzieci w placówkach publicznych nastąpił w Szczecinie (+137%), Warszawie (+97%) oraz w Rzeszowie (+78%). Z kolei w żłobkach publicznych największe zmiany zaszyły w Bydgoszczy (+8612%), Szczecinie (+7075%) oraz w Lublinie (+3375%). Na koniec 2022 r. w miastach UMP w żłobkach publicznych przebywało 35% wszystkich dzieci objętych opieką w placówkach podległych JST w Polsce. W przypadku żłobków niepublicznych było to 33%.

Jak podkreślają ekspertki, tak spektakularny wzrost liczby dzieci objętych opieką w placówkach niepublicznych nie byłby możliwy, gdyby nie inicjatywy podejmowane przez miasta. W ramach miejskich polityk wiele samorządów UMP zdecydowało się na dofinansowanie lub wręcz wykupowanie miejsc w placówkach niepublicznych, co pozwoliło skorzystać z nich większej liczbie rodzin.

Wzrost liczby dzieci objętych opieką żłobkach w miastach UMP w latach 2012-2022:

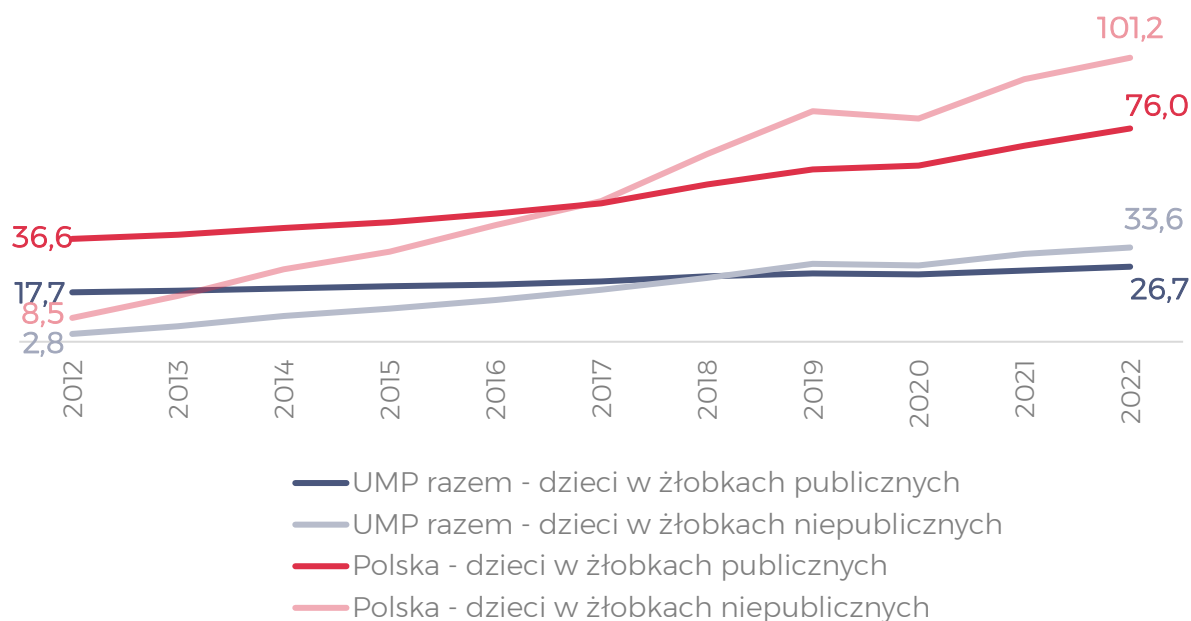
+51% w publicznych
(podległych JST)

+1106% w
niepublicznych

3. Wzrost znaczenia placówek niepublicznych

Jak wspomniano, ostatnie lata to bardzo dynamiczny rozwój niepublicznych placówek opieki nad dziećmi do lat 3. Skutecznie wypełniły one lukę na rynku i z powodzeniem przyciągnęły swoją ofertą rodziców, umożliwiając skorzystanie z opieki w żłobkach tym, których dzieci nie dostały się do publicznych placówek. Z drugiej strony wzrost popularności niepublicznych placówek wpisuje się w zauważalny w kolejnych etapach edukacji trend. W ostatnich latach coraz więcej dzieci uczęszcza do niepublicznych przedszkoli i szkół.

Liczba dzieci objętych opieką w żłobkach publicznych (podległych JST) oraz niepublicznych w latach 2012-2022 (w tys.)

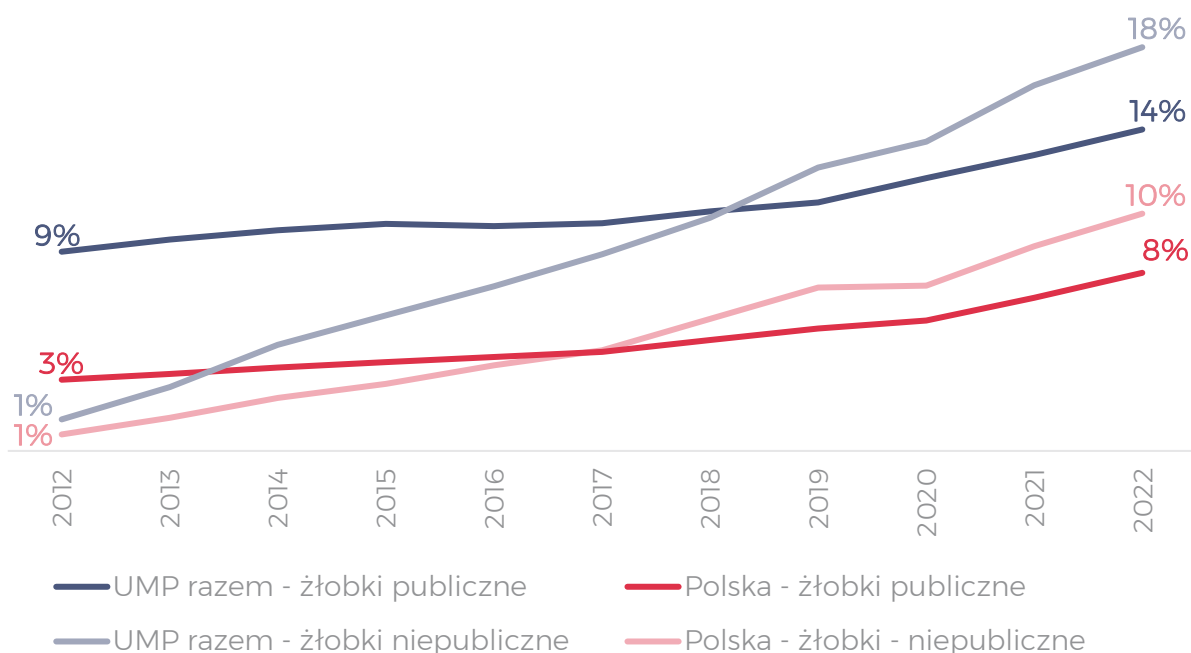

Pomiędzy 2012 r. a 2022 r. liczba dzieci objętych opieką w żłobkach niepublicznych wzrosła ponad dziesięciokrotnie (w miastach UMP z 3 do 34 tys., w Polsce z 9 do 101 tys. dzieci). Zainteresowanie rodziców opieką w żłobkach rosło proporcjonalnie do zwiększającej się puli miejsc. Jednak wykorzystanie dostępnych miejsc w żłobkach było wyższe w przypadku placówek publicznych niż niepublicznych. W placówkach podległych JST z reguły liczba dzieci objętych opieką odpowiadała liczbie dostępnych miejsc.

z 3 tys. do 34 tys.

o tyle zwiększyła się liczba dzieci w żłobkach niepublicznych w miastach UMP między 2012 a 2022 r.

Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach publicznych (podległych JST) i żłobkach niepublicznych wśród wszystkich dzieci do lat 3.

Od 2012 r. do 2022 r. z niepublicznych żłobków korzystało coraz więcej maluchów. Odsetek dzieci objętych opieką w placówkach niepublicznych wzrósł z 1% do 10% w całej Polsce oraz z 1% do 18% w miastach UMP. W przypadku żłobków publicznych poziom użłobkowania* również rósł, ale nie w tak szybkim tempie - z 9% do 14% w miastach UMP oraz z 3% do 8% w Polsce. Na przełomie 2018 r. i 2019 r. w miastach UMP udział dzieci objętych opieką w żłobkach niepublicznych przekroczył ich odsetek w placówkach publicznych.

* Poziom użłobkowania oznacza odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką instytucjonalną w żłobkach. Innymi słowy, jest to wskaźnik, który mówi nam ile dzieci, wśród wszystkich dzieci w wieku do lat 3 korzysta ze żłobków.

Samorządy mając świadomość postępujących zmian na rynku niepublicznych placówek oraz zwiększających się potrzeb mieszkańców, oprócz rozbudowy sieci żłobków publicznych (jak wspomniano wcześniej) zaczęły dofinansowywać miejsca w placówkach niepublicznych. Co interesujące, mimo często bogatszej oferty, która ma przyciągnąć rodziców do żłobków niepublicznych, eksperci wskazują, że z reguły rodzice mają większe zaufanie do placówek publicznych.

Z moich rozmów z rodzicami wynika, że mają oni większe zaufanie do żłobków publicznych (niż niepublicznych), częstokroć w tych rozmowach padają opinie, że żłobki publiczne jako placówki miejskie, są pod większym nadzorem co przekłada się na większe poczucie bezpieczeństwa wśród rodziców.

”

Sylwia Rogacka – Dyrektorka Poznańskiego Zespołu Żłobków

Jednocześnie rozmówczynie podkreślają konieczność większej weryfikacji placówek niepublicznych. Zdarza się, że te placówki, chcąc się wyróżnić i przykuć uwagę rodziców, proponują bardzo rozbudowaną ofertę zajęć, które nie zawsze są dostosowane do wieku dzieci, zbędne z punktu widzenia aktualnych potrzeb rozwojowych lub są zaplanowane na zbyt dużą ilość czasu.

Eksperti podkreślają, że największą wartością dla dzieci w tym wieku jest możliwość rozwoju we własnym tempie, swobodnie. Szeroka oferta zajęć w żłobku, częściej odpowiada ambicjom i aspiracjom rodziców niż dobru dziecka. Paradoksalnie, dzięki temu, że żłobki publiczne nie muszą „ścigać się” z innymi placówkami o uwagę rodziców – reklamując się nauką języków obcych czy innymi zajęciami – mogą świadczyć lepszą jakościowo opiekę, z perspektywy potrzeb rozwojowych dzieci.

Jeśli chodzi o placówki prywatne uważam, że tu jest ogromny problem. Mamy mnóstwo przykładów świetnych placówek, ale są też takie, które są naprawdę kiepskie. Nie ma mechanizmów, które umożliwiłyby weryfikację pedagogicznych aspektów ich pracy. W moim odczuciu one często nie działają na rzecz dziecka. Samorządy nie mają narzędzi i ludzi dzięki którym mogłyby w odpowiedni sposób kontrolować te placówki. Nie chodzi o same możliwości prawne kontroli, one są, ale o narzędzia badawczo-poznawcze służące ocenie jakości procesualnej, czyli jakości doświadczeń dzieci.

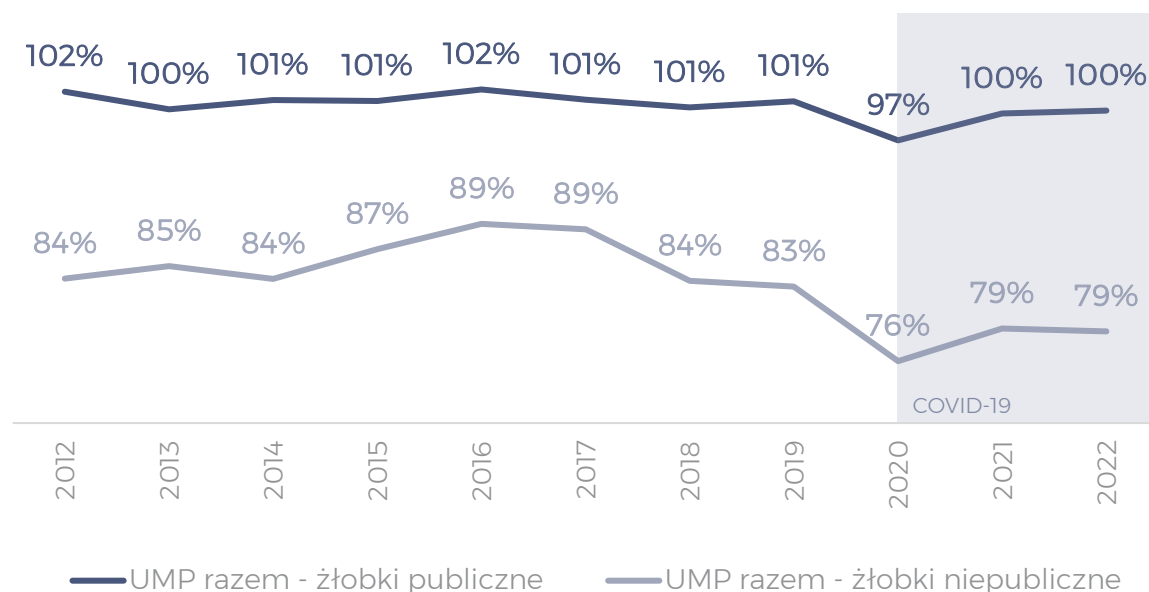
”

dr Olga Wysłowska – Wydział Pedagogiczny Uniwersytetu Warszawskiego

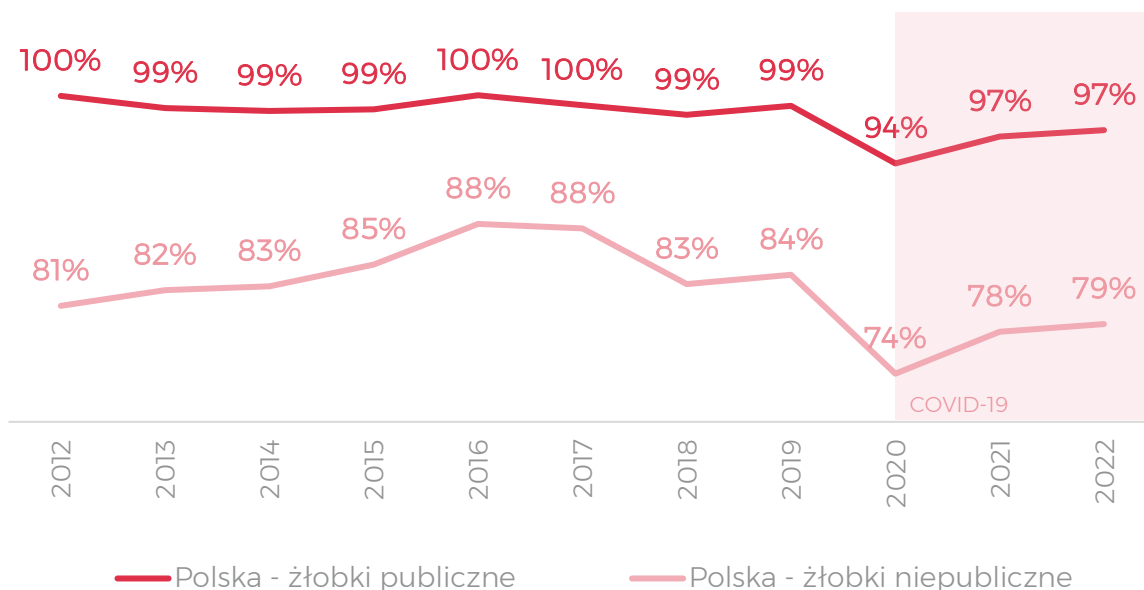
4. Stopień wykorzystania miejsc

Poziom wykorzystania miejsc w żłobkach, dobrze oddaje skalę zapotrzebowania na tego typu usługi. Jest to szczególnie widoczne w placówkach publicznych. Zauważalny jest również wpływ pandemii COVID-19. W 2020 r. wykorzystanie miejsc w żłobkach było na rekordowo niskim poziomie, szczególnie w placówkach niepublicznych (97% w placówkach publicznych vs 76% w niepublicznych).

Stopień wykorzystania miejsc w żłobkach publicznych (podległych JST) oraz niepublicznych* w miastach UMP razem w latach 2012-2022.

Stopień wykorzystania miejsc w żłobkach publicznych (podległych JST) oraz niepublicznych* w Polsce w latach 2012-2022.

W analizowanym okresie w całej Polsce w żłobkach publicznych wykorzystywano niemal wszystkie dostępne miejsca. W tym czasie w miastach UMP obłożenie placówek było stuprocentowe, a w poszczególnych latach zdarzało się, że do placówek uczęszczało więcej dzieci niż było w nich miejsc. W przypadku żłobków niepublicznych wykorzystywano jedynie 80%-90% miejsc, w zależności od roku. W obu typach placówek wyjątkiem był 2020 r., kiedy to do żłobków uczęszczało najmniej dzieci w stosunku do liczby dostępnych miejsc.

Do dziś stopień wykorzystania miejsc nie wrócił do poziomu z lat poprzedzających pandemię COVID-19.

100%

**Stopień wykorzystania miejsc w placówkach publicznych
w miastach UMP w 2022 r.**

Widoczny od 2020 r. niższy niż w latach poprzednich stopień wykorzystania miejsc w żłobkach niepublicznych, częściowo wiąże się ze zmianami na rynku pracy po pandemii COVID-19 – część rodziców dzięki pracy zdalnej lub hybrydowej łączy obowiązki zawodowe z opiekuńczymi, bez potrzeby korzystania z placówek opieki instytucjonalnej. Jest to też sygnał odzwierciedlający negatywne trendy demograficzne i postępujący spadek liczby urodzeń w Polsce, który podczas pandemii był szczególnie widoczny.

Z drugiej strony w ostatnim czasie czynnik ekonomiczny – jako impuls do skorzystania z opieki instytucjonalnej – zdaje się mieć większe znaczenie niż dotychczas. W części miast UMP, przy ostatniej rekrutacji zauważono większą liczbę zapytań o miejsca dla młodszych (kilkumiesięcznych dzieci). Jedną z ekspertek łączy to zjawisko z inflacją – potrzebą „reperowania rodzinnego budżetu” lub obawą matek o to, czy ich miejsce pracy zostanie dla nich utrzymane.

V. SYTUACJA KADROWA ŻŁOBKÓW

1. Rosnąca liczba opiekunów

Większa liczba dzieci objętych opieką w żłobkach publicznych musi być powiązana z odpowiednią liczbą opiekunów zatrudnianych w placówkach, aby zapewnić możliwie najlepszą jakość opieki, jak i bezpieczeństwo maluchów.

+ 19% - o tyle zwiększyła się liczba opiekunów w publicznych
żłobkach w miastach UMP pomiędzy 2018 r. a 2022 r.

Liczba opiekunów* oraz liczba dzieci przypadających na jednego opiekuna w żłobkach publicznych (podległych JST) między 2018 a 2022 r.

Miasto	liczba opiekunów			liczba dzieci przypadających na jednego opiekuna	
	2018	2022	zmiana 2018 vs 2022	2018	2022
Białystok	141	192	+37% ▲	7	7
Bydgoszcz	164	263	+60% ▲	7	7
Gdańsk	183	187	+2%▲	6	6
Katowice	119	141	+19%▲	8	7
Kraków	325	335	+3%▲	7	6
Lublin	164	169	+3%▲	7	7
Łódź	385	418	+9%▲	5	5
Poznań	636	696	+10%▲	6	6
Rzeszów	202	252	+25%▲	7	6
Szczecin	153	236	+54%▲	7	7
Warszawa	1 189	1 458	+23%▲	6	7
Wrocław	271	343	+26%▲	8	7
miasta UMP razem	3 930	4 689	+19%▲	7	6

Między 2018 a 2022 r. w miastach Unii Metropolii Polskich przybyło 19% opiekunów w miejskich placówkach opieki nad dziećmi do lat 3. Każde z miast analizowanej dwunastki zwiększyło w tym okresie zasób kadrowy – największe wzrosty odnotowano w Bydgoszczy (+60%) i Szczecinie (+54%). Jednocześnie przełożyło się to na zmniejszenie liczby dzieci, która była pod opieką jednego opiekuna – średnio z siódemki na szóstkę dzieci w żłobkach podlegających JST w miastach UMP. To pozytywna zmiana z perspektywy poprawy jakości opieki, w tym bezpieczeństwa i rozwoju dzieci. Opiekun w tym samym czasie może poświęcić więcej czasu poszczególnym podopiecznym.

W tym kontekście warto zaznaczyć, że we wszystkich miastach UMP liczba dzieci pod opieką jednego opiekuna jest niższa niż ustawowy limit, określający maksymalną wartość tego stosunku na ośmioro dzieci**. Co ciekawe, nadal jest to zawód niezwykle sfeminizowany – według danych z urzędów miast, **na koniec 2022 r. na 4,7 tys. opiekunów w miastach UMP zatrudniano jedynie 5 mężczyzn.**

*W przeliczeniu na etaty, osoby zatrudnione wg stanu na 31.12.;

**Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3

We wszystkich miastach UMP liczba dzieci pod opieką jednego opiekuna jest niższa niż ustawowy limit, określający maksymalną wartość tego stosunku na ośmioro dzieci.

6 – tyłoma dziećmi średnio opiekował się jeden opiekun w żłobku publicznym w miastach UMP w 2022 r.

8 – ustawowy limit dzieci przypadających na jednego opiekuna w żłobku

2. Doskonalenie zawodowe kadry

Zdaniem ekspertek wzrost zatrudnienia kadry zajmującej się opieką nad dziećmi powinien wiązać się z jej stałym doskonaleniem zawodowym. Ważne, aby proces doskonalenia opiekunów był usystematyzowany, oparty na szerszych ramach, rozbudowany tematycznie, dostosowany do aktualnych potrzeb, zapewniając na to czas w ramach godzin pracy. Stałe zwiększanie kwalifikacji wśród opiekunów, w ramach rozbudowanych sieci kształcenia, wpływa na poprawę procesualnej jakości opieki (czyli poprawę jakości doświadczeń dziecka w placówce), która wraz z jakością strukturalną (związaną z zapewnianiem odpowiednich warunków) umożliwia harmonijny rozwój dziecka i opiekę na najwyższym poziomie.

Warszawa jest przykładem miasta, które inwestuje w tego typu inicjatywy, tworząc Akademię Wychowawcy Małego Dziecka. W ramach projektu prowadzone są specjalistyczne kursy oraz szkolenia zarówno dla pracowników Zespołu Żłobków. Jednocześnie miasto wprowadziło standardy pracy pedagogicznej w swoich placówkach i rozpoczęło współpracę z naukowcami z dziedziny psychologii i pedagogiki oraz Pracownią Psychologii Niemowląt *BabyLab* działającej na Uniwersytecie Warszawskim w celu rozwijania wiedzy w obszarze wczesnej diagnostyki dziecka.

Mam wrażenie, że jest taka tendencja a nawet presja, aby stale doskonaląc pracowników, organizować szkolenia. Oczekuje się, że opiekunowie będą zwiększać swoje kwalifikacje i poprawiać jakość pracy. Problem polega na tym, że nie daje się im na to czasu ani przestrzeni. Z rekomendacji wynikających z licznych badań europejskich czy światowych wynika, że w ramach czasu pracy, powinien być czas dedykowany – tzw. non contact time – w którym tego typu doskonalenie zawodowe może się odbywać (...) Uważam, że korzystne byłoby tworzenie struktur doskonalenia pracowników w ramach zespołów żłobków. Duże miasta mają ku temu możliwość, by angażować w takie działania profesjonalistów, którzy na co dzień pracują z dziećmi i ich rodzicami.

”

dr Olga Wyśłowska – Wydział Pedagogiczny Uniwersytetu Warszawskiego

3. Problem z rekrutacją pracowników

Pomimo działań nakierowanych na zatrudnianie nowych pracowników w placówkach i zwiększanie ich kompetencji, znaczącym problemem, z którym borykają się żłobki publiczne w miastach UMP, są w ocenie ekspertek, braki kadrowe. Z jednej strony, sytuacja finansowa nie pozwala JST na oferowanie pracownikom wynagrodzenia konkurencyjnego w stosunku do sektora prywatnego. Z drugiej, na rynku pracy jest niewiele osób chętnych podjąć pracę w tego typu placówkach lub chętni, mimo wymaganych kwalifikacji*, nie posiadają odpowiednich predyspozycji osobowościowych do pracy z małymi dziećmi. Ponadto część kadry pracującej w publicznych żłobkach posiada wykształcenie pozwalające na uzyskanie zatrudnienia w przedszkolach lub szkołach – gdzie mogą spodziewać się wyższych wynagrodzeń i lepszych warunków pracy, m.in. ze względu na mniejszy wymiar godzin (w przypadku szkół) czy też mniejsze obciążenie fizyczne.

Oprócz rekrutacji kadry opiekuńczej, samorządy borykają się z trudnościami w znalezieniu chętnych do pracy w żłobkach pielęgniarek lub położnych. Zgodnie z prawem** w żłobku, do którego uczęszcza więcej niż dwadzieścioro dzieci, obowiązkowe jest zatrudnienie przynajmniej jednej pielęgniarki lub położnej. Zdaniem ekspertów, w obecnej sytuacji w służbie zdrowia, wiele placówek nie spełnia tego wymogu z powodu zbyt małej liczby pielęgniarek na rynku pracy. Część żłobków, aby spełnić formalny wymóg zatrudnia taką osobę tylko na część etatu. Biorąc pod uwagę to, że żłobki funkcjonują często w 10 lub 12 godzinnym wymiarze oraz fakt, że w ustawie nie określono zakresu obowiązków wykonywanych w żłobku przez pielęgniarkę lub położną to rozwiązanie w niewielkim stopniu zwiększa bezpieczeństwo dzieci w placówce, natomiast generuje dodatkowe koszty. Część samorządowych żłobków wobec braku możliwości rekrutacji na to stanowisko przy jednoczesnej trosce o bezpieczeństwo dzieci szkoli swoich pracowników w zakresie podstawowych umiejętności medycznych.

Zdarza się, że przyjmujemy dziecko, które ma szczególne potrzeby. Na przykład choruje na cukrzycę lub ma silną alergię. Wtedy w porozumieniu z rodzicami organizujemy szczegółowe szkolenia po których każdy z pracowników wie, jakie działania podjąć w sytuacji zagrożenia. Na przykład, w jaki sposób podać adrenalinę.

Sylwia Rogacka – Dyrektorka Poznańskiego Zespołu Żłobków

”

Dyrektorzy żłobków wskazywali na brak ustawowych zadań pielęgniarek i położnych. Dlatego Naczelna Rada Pielęgniarek i Położnych wnioskuje o opracowanie zadań oraz wymogów kwalifikacyjnych dla pielęgniarek i położnych pracujących w żłobkach.

”

Raport „Obowiązek zatrudniania pielęgniarki lub położnej w żłobku”, NIPIP, 2022 r.

*art. 16 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3; (Dz. U. z 2023 r. poz. 204.)

**tamże, art. 15 ust. 3.

VI. KONDYCJA FINANSOWO-INWESTYCYJNA

1. Wydatki bieżące na zapewnienie opieki nad dziećmi w żłobkach

Przedstawiciele samorządów podnoszą kwestię finansów jako główny aspekt stojący na przeszkodzie w zwiększaniu potencjału publicznej opieki instytucjonalnej dla dzieci do lat 3. Zmiany w prawie podatkowym i obniżenie podatku PIT w istotnym stopniu zmniejszyły dochody samorządów. Przekłada się to na ograniczenie możliwości finansowania zadań własnych miast UMP – w tym również organizację opieki w żłobkach. Nie bez znaczenia jest też wpływ inflacji, która obniża zdolności inwestycyjne miast w tym zakresie.

Roczne, bieżące wydatki miast UMP na zapewnienie opieki nad dzieckiem w żłobkach publicznych, którym dysponują miasta w podległych im placówkach (w tys. złotych). – w przeliczeniu na 1 miejsce

Miasto	2019	2022	2022 vs 2019
Białystok	13,3	15,4	+16% ▲
Bydgoszcz	13,6	16,5	+21%▲
Gdańsk	24,0	26,8	+11%▲
Katowice	21,8	23,9	+10% ▲
Kraków	18,7	23,6	+26% ▲
Lublin	16,3	18,7	+15% ▲
Łódź	10,0	12,0	+19% ▲
Poznań	17,1	21,5	+26% ▲
Rzeszów	15,3	17,2	+12% ▲
Szczecin	13,2	15,5	+17% ▲
Warszawa	19,5	19,7	+1% ▲
Wrocław	17,9	16,7	-6% ▼
miasta UMP razem	16,7	19,0	+13% ▲

W 2019 r. średnio w miastach UMP, roczne wydatki bieżące na 1 miejsce w żłobkach publicznych wynosiły 16,7 tys. zł. W 2022 r. wartość ta wzrosła o 13% do 19 tys. zł. W analizowanym okresie największe wzrosty wydatków bieżących (2019 r. vs 2022 r.) zaobserwowano w Krakowie i Poznaniu (po 26%) oraz w Bydgoszczy (21%), zaś najniższe w Warszawie (1%). Z kolei we Wrocławiu w tym czasie wydatki spadły o 6%.

z 16,7 tys. zł do 19 tys. zł

tyle wzrosły średnie wydatki bieżące na jedno miejsce w żłobkach publicznych w miastach UMP od 2019 r. do 2022 r.

Przedstawione w tabeli dane wskazują na istotne różnice w bieżących wydatkach poszczególnych miast UMP na zapewnienie opieki nad dzieckiem w żłobkach publicznych (w przeliczeniu na 1 miejsce). Na skalę tych różnic wpływa specyfika sieci żłobków w danym mieście i wiele innych czynników, to m.in.: godziny pracy placówek, liczba zatrudnionych opiekunek i pracowników, koszty dostawy mediów oraz usług komunalnych. Znaczenie ma również siedziba placówki: jej kubatura, stan i lokalizacja budynków, jak i sam status własnościowy (to czy miasto posiada dany lokal czy musi go wynajmować w cenach rynkowych).

830 mln zł

suma wydatków miast UMP na system opieki nad dziećmi do lat 3 w 2022 r.

tj. **39%**

wydatków wszystkich gmin w Polsce na ten cel

W tym kontekście możliwość porównywania wydatków bieżących pomiędzy miastami zaburza dość duża dowolność w klasyfikowaniu ich w sprawozdaniach finansowych. Niemniej, mając na uwadze fakt, że w miastach UMP na koniec 2022 r. w żłobkach publicznych objętych opieką było ponad 26,7 tys. dzieci, możemy zauważyć, że kwoty, które miasta wydają na utrzymanie placówek są znaczące. Nawet gdy część kosztów „zwracają” rodzice w formie czesnego.

2. Finansowanie żłobków i możliwości inwestycyjne samorządów

Wydatki poszczególnych miast UMP na utrzymanie placówek publicznych, dotowanie miejsc w żłobkach niepublicznych oraz inwestycje w nowe obiekty wynoszą od kilkudziesięciu do kilkuset milionów złotych rocznie w zależności od miasta. W znacznej części są to wydatki z budżetów miast. Tylko w przypadku inwestycji w tworzenie nowych miejsc można ubiegać się o dotacje z budżetu państwa np. z programu „Maluch +” czy poprzez program FERS (Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego). Część inwestycji miasta realizują przy wsparciu środków unijnych - jednak w takiej sytuacji miasta muszą dołożyć wkład własny, na który często brakuje środków.

Wobec powyższego, a także w związku ze znacznym wzrostem kosztów mediów, usług komunalnych czy zatrudnienia opiekunów, w ostatnich latach, przy jednoczesnym zmniejszeniu wpływów z podatku PIT, budżety miejskich jednostek są coraz bardziej drenowane. Ekspertki postulują wprowadzenie zmian prawnych i stworzenie nowego systemu finansowania opieki nad dziećmi do lat 3. Co do zasady proponowany model miałby być zbliżony do schematu obowiązującego w systemie edukacji.

Obecnie samorządy ponoszą niemal całkowite koszty utrzymania żłobków. W przypadku tworzenia nowych miejsc w ramach dotacji z programu „Maluch +” państwo dopłaca część kosztów utworzenia miejsca, a także w pewnym stopniu finansuje koszty utrzymania tego miejsca, jednak tylko przez pierwsze 3 lata. Proponowane przez ekspertki zmiany spowodowałyby, że tak, jak w przypadku szkół, rokrocznie z budżetu państwa wydzielano by kwotę wypłacaną samorządom na finansowanie miejsc oraz opieki nad dziećmi w placówkach publicznych, wyliczaną na każde dziecko w systemie opieki publicznej. Te zmiany odciążyłyby budżety miast, a jednocześnie pozwoliłyby lepiej i bardziej racjonalnie planować inwestycje. Decyzje inwestycyjne nie byłyby uzależnione od dostępnych w danej chwili możliwości pozyskania funduszy zewnętrznych np. z funduszy unijnych. Ponadto „zaoszczędzone” w ten sposób środki miasta mogłyby pożytkować na tworzenie struktur doskonalenia kadry opiekuńczej czy poprawę istniejącej infrastruktury.

Budowa żłobka publicznego to wydatek przynajmniej kilkunastu milionów. Przy obecnych wzrostach cen, realny poziom dofinansowania jest niższy niż było to wcześniej. Stąd, według mojej oceny, w tym roku w programie Maluch+, po ogłoszeniu wyników konkursu, zostało sporo środków – samorządy rządziej decydują się na korzystanie z dotacji. Z naszych wyliczeń wynika, że realny poziom dofinansowania dla inwestycji wrocławskich, uwzględniając wszystkie konieczne prace infrastrukturalne to jedynie 30% kosztów.

W związku z inflacją i zmianami w prawie zamówień publicznych – możliwość waloryzacji kosztorysu w trakcie realizacji inwestycji – nie jest to rozwiązanie interesujące finansowo.

”

Joanna Nyczak – Dyrektorka Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych w Urzędzie Miasta Wrocław

Oprócz powyższych problemów finansowych, proces rozwoju publicznych placówek na chwilę obecną spowalnia brak środków unijnych z Krajowego Planu Odbudowy. **Z informacji na stronie Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej wynika, że w programie „Maluch+” na lata 2022-2029, którego kwota opiewa nablisko 5,5 mld złotych, aż 1,7 mld zł to pieniądze, które miały trafić do Polski właśnie w ramach KPO. Te środki w całym kraju miały służyć utworzeniu 47,5 tys. nowych miejsc do 30 czerwca 2026 r.* Dla przykładu, tylko w Krakowie, pieniądze z KPO (w wysokości 22 mln zł netto) pozwoliłyby utworzyć około 600 nowych miejsc**. Niepewna przyszłość środków z KPO oraz kalendarz wydatkowania tych pieniędzy - zakładający całkowite rozliczenie funduszy w 2026 r., oznacza, że prawdopodobnie w miastach UMP, jak i całej Polsce nie uda się utworzyć tylu nowych miejsc, ile zakładano.**

* <https://www.gov.pl/web/rodzina/ogloszenie-nabor-wnioskow-o-dofinansowanie-na-zadan-z-zakresu-rozwoju-instytucji-opieki-nad-dziecmi-w-wieku-do-lat-3-maluch-2022-2029>

** <https://www.pap.pl/europap/1524578%2Cw-krakowie-wolne-miejsca-tylko-w-prywatnych-zlobkach-miasto-liczy-na-srodky-z-kpo>

Pojawiają się głosy, że samo opóźnienie w pozyskaniu środków z KPO w obecnych warunkach makroekonomicznych (w szczególności wysokiej inflacji) doprowadzi do co najmniej jednego z dwóch skutków. Za przewidziane środki samorządy będą mogły utworzyć mniej miejsc opieki nad dziećmi lub - w drugiej perspektywie - udział środków zewnętrznych w kosztach utworzenia poszczególnych miejsc będzie niższy niż pierwotnie zakładano. Tę lukę samorządy będą musiały wypełnić własnymi środkami.

Ponadto pierwszy nabór w ramach programu „Maluch+” 2022-2029, rozstrzygnięty w kwietniu br. w ramach, którego podpisywane są właśnie pierwsze umowy na tworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi **został uruchomiony w ramach tzw. prefinansowania ze środków Banku Gospodarstwa Krajowego**. Polski rząd ciągle nie spełnił warunków niezbędnych do złożenia pierwszego wniosku, który umożliwi uruchomienie płatności pochodzących ze środków KPO.

Sytuacja formalna wokół nowelizacji ustawy o Sądzie Najwyższym, która ma wypełniać niezbędny kamień milowy wydaje się być ciągle patowa. W lutym br. Prezydent RP skierował ustawę przyjętą przez parlament do kontroli prewencyjnej Trybunału Konstytucyjnego, a ten do dziś (początek września) nie jest w stanie zebrać się na posiedzeniu w pełnym składzie, który jest niezbędny do orzeczenia w tej sprawie. Należy także przypomnieć, że polski rząd ma czas na wykazanie realizacji pierwszej transzy kamieni milowych do połowy grudnia 2023 r.

VII. WYZWANIA I PROPOZYCJE ZMIAN W ZAKRESIE USŁUG OPIEKI NAD DZIEĆMI DO LAT 3

Wobec opisanego w poprzednich rozdziałach obrazu opieki instytucjonalnej nad dziećmi do lat 3 oraz problemów i trudności w rozwoju tej formy opieki, z którymi borykają się samorządy, eksperci ze świata nauki oraz przedstawiciele samorządów, (w tym nasze rozmówczynie) proponują rozpoczęcie szeroko zakrojonej debaty publicznej nad wprowadzeniem szeregu zmian (również legislacyjnych) służących poprawie jakości opieki. Ponadto poddają pod dyskusję zasadność i skuteczność obecnie stosowanych praktyk i rozwiązań w zakresie usług opiekuńczych dla najmłodszych. Poniżej przedstawiamy najważniejsze propozycje ekspertek, które warto rozważyć zarówno na poziomie państwowym, jak i lokalnym.

1. Większe zakotwiczenie instytucji w społeczności lokalnej – czyli podejmowanie inicjatyw mających przybliżyć działalność placówek okolicznym mieszkańcom oraz integrować je z lokalną społecznością, np. poprzez otwieranie placów zabaw popołudniami lub w weekendy czy organizowanie sąsiedzkich spotkań lub warsztatów.

W wielu placówkach europejskich to wygląda tak, że np. otwierane są popołudniami place zabaw przy placówkach, dzięki czemu rodzeństwo dzieci może również z nich skorzystać. Wtedy to też jest miejsce spotkań okolicznych rodzin.

”

dr Olga Wysłowska – Wydział Pedagogiczny Uniwersytetu Warszawskiego

2. Wprowadzenie zmian legislacyjnych – umożliwienie placówkom publicznym korzystania z instytucji podległych pod system edukacji, takich jak poradnie pedagogiczno-psychologiczne w wymiarze odpowiadającym potrzebom żłobków oraz zmniejszenie wymogów proceduralnych w tym zakresie. Obecne rozwiązania w znacznym stopniu ograniczają te możliwości. Wymaga to kompleksowej zmiany systemowej również na kolejnych poziomach edukacji.

3. Stworzenie nowego modelu finansowania opieki nad dziećmi do lat 3 – przeniesienie części kosztów funkcjonowania żłobków z samorządów na skarb państwa, tak, aby stale wyznaczano środki na opiekę nad dziećmi w placówkach publicznych.

4. Inwestycje w kształcenie i szkolenie kadry opiekuńczej w kierunku poprawy jakości procesualnej świadczonej opieki – położenie większego nacisku na: jakość interakcji dziecka z najbliższym otoczeniem, swobodę i rozwój dziecka we własnym rytmie oraz elastyczne reagowanie na dyspozycję dziecka w danej chwili.

W swojej codziennej pracy inspiruję się systemem duńskim. W tym kontekście stale pracuję z moim zespołem nad rozwijaniem tej jakości w takim kierunku, żeby z jednej strony dać dzieciom dobrą ofertę zajęć służących rozwojowi, ale też zapewnić im pełną swobodę, jednocześnie dbając o bezpieczeństwo. Staram się być w ciągłym kontakcie z rodzicami i odpowiadać na ich potrzeby, widąc też tendencję, że rodzice coraz bardziej chcą uczestniczyć w tym życiu żłobkowym.

Sylwia Rogacka – Dyrektorka Poznańskiego Zespołu Żłobków

”

5. Organizowanie miejskich struktur doskonalenia kadry w ramach sieci żłobków oraz tworzenie standardów pracy pedagogicznej i opiekuńczej obowiązujących we wszystkich placówkach – w ramach współpracy z ekspertami oraz lokalnymi uczelniami.

6. Zniesienie ustawowego obowiązku zatrudniania pielęgniarki lub położnej w większych placówkach – na rzecz szkolenia opiekunów w rozpoznawaniu i reagowaniu na podstawowe problemy zdrowotne dzieci.

7. Inwestycje w mniejsze placówki oraz wsparcie rozwoju alternatywnych form opieki instytucjonalnej m.in. dziennych opiekunów – mniejsze placówki w warunkach prognozowanego niżu demograficznego, w przyszłości mogą okazać się łatwiej adaptowalne do zmiany funkcji budynku. Z kolei formuła dziennego opiekuna zapewnia większą elastyczność w sytuacji potrzeby zmiany lokalizacji świadczonej opieki.

Słyszałam już o pomysłach tworzenia mobilnych punktów dziennych opiekunów, czyli z możliwością ich przeniesienia do miejsc, gdzie jest to potrzebne. Takich na bazie domów modułowych, żeby właśnie nie tracić tej infrastruktury jak się skończy zapotrzebowanie. Myślę, że to jest obszar, w którym miasta w przyszłości mogłyby się wykazać.

dr Olga Wysłowska – Wydział Pedagogiczny Uniwersytetu Warszawskiego

”

8. Rozpoczęcie szerokiej debaty publicznej o przyszłości i roli instytucji opieki nad dziećmi do lat 3 w krajowej oraz lokalnych politykach społecznych –

wprowadzenie do społecznej i politycznej świadomości perspektywy, w której żłobki w większym stopniu służą jako element wsparcia dzieci z rodzin defaworyzowanych pod względem społeczno-ekonomicznym, na możliwe wczesnym etapie.

Całkowicie przemilczana – w polskiej debacie publicznej nt. opieki nad dziećmi – jest niezwykle ważna perspektywa dotycząca wsparcia dzieci z rodzin w trudnej sytuacji społeczno-ekonomicznej. Zupełnie nie uświadamiamy sobie jak ogromne znaczenie ma wspieranie rozwoju tych dzieci w pierwszych latach życia, które w rodzinie nie mają do tego warunków. Na etapie do którego nigdy później nie wrócimy. To jedno z najbardziej dostępnych i wartościowych narzędzi takiego wsparcia. Jeśli zadbamy o odpowiedni rozwój tych dzieci do 3 roku życia, w znacznej mierze mamy szansę obniżyć koszty wspierania ich na dalszych etapach życia. W takiej sytuacji jako społeczeństwo, wszyscy jesteśmy beneficjentami tych działań.

”

dr Olga Wysłowska – Wydział Pedagogiczny Uniwersytetu Warszawskiego

VIII. PODSUMOWANIE - NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

W latach 2012-2022 w systemie opieki nad najmłodszymi zaszło wiele pozytywnych zmian. W miastach UMP powstały setki publicznych i niepublicznych placówek. Poprawie uległa jakość infrastruktury, a także świadczonej opieki. To w największych polskich miastach zapotrzebowanie na miejsca w żłobkach jest największe. Wobec zmian demograficznych i mało optymistycznych prognoz, trudno przewidzieć, jak ta sytuacja będzie kształtować się w przyszłości. Jednak jeśli obecne trendy demograficzne i migracyjne utrzymają się, możemy spodziewać się, że w najbliższych latach zapotrzebowanie na opiekę nad najmłodszymi mieszkańcami w większości dużych miast pozostanie na podobnym poziomie.

Niemniej eksperci podnoszą pewne kwestie, w których zostało jeszcze sporo pracy do wykonania. Wciąż nie we wszystkich placówkach stawia się odpowiedni nacisk na zwiększanie jakości procesualnej świadczonej opieki, a poziom użłobkowania, mimo, iż w miastach UMP jest najwyższy w Polsce, pozostaje na dość niskim poziomie w porównaniu z państwami zachodniej Europy. Na szczeblu krajowym i samorządowym należy podjąć dyskusję na temat przyszłości i funkcji jaką społecznie pełnią instytucje opieki nad dziećmi do lat 3. Warto rozważyć zmiany polityk miejskich, w kierunku wsparcia rozwoju alternatywnych form opieki oraz inwestycji w mniejsze (niż obecnie działające) placówki.

W kontekście trudnej sytuacji finansowej samorządów należy rozważyć zmianę modelu finansowania systemu opieki nad dziećmi do lat 3, w kierunku większego udziału państwa w pokrywaniu stałych kosztów funkcjonowania placówek publicznych.

CENTRUM ANALIZ I BADAŃ

UNIA
METROPOLII
POLSKICH

IM. PAWEŁA ADAMOWICZA

Statystyka metropolitalna

Najnowsze dane społeczno-ekonomiczne

Nota metodologiczna

Źródło danych

Bank Danych Lokalnych GUS oraz obliczenia UMP

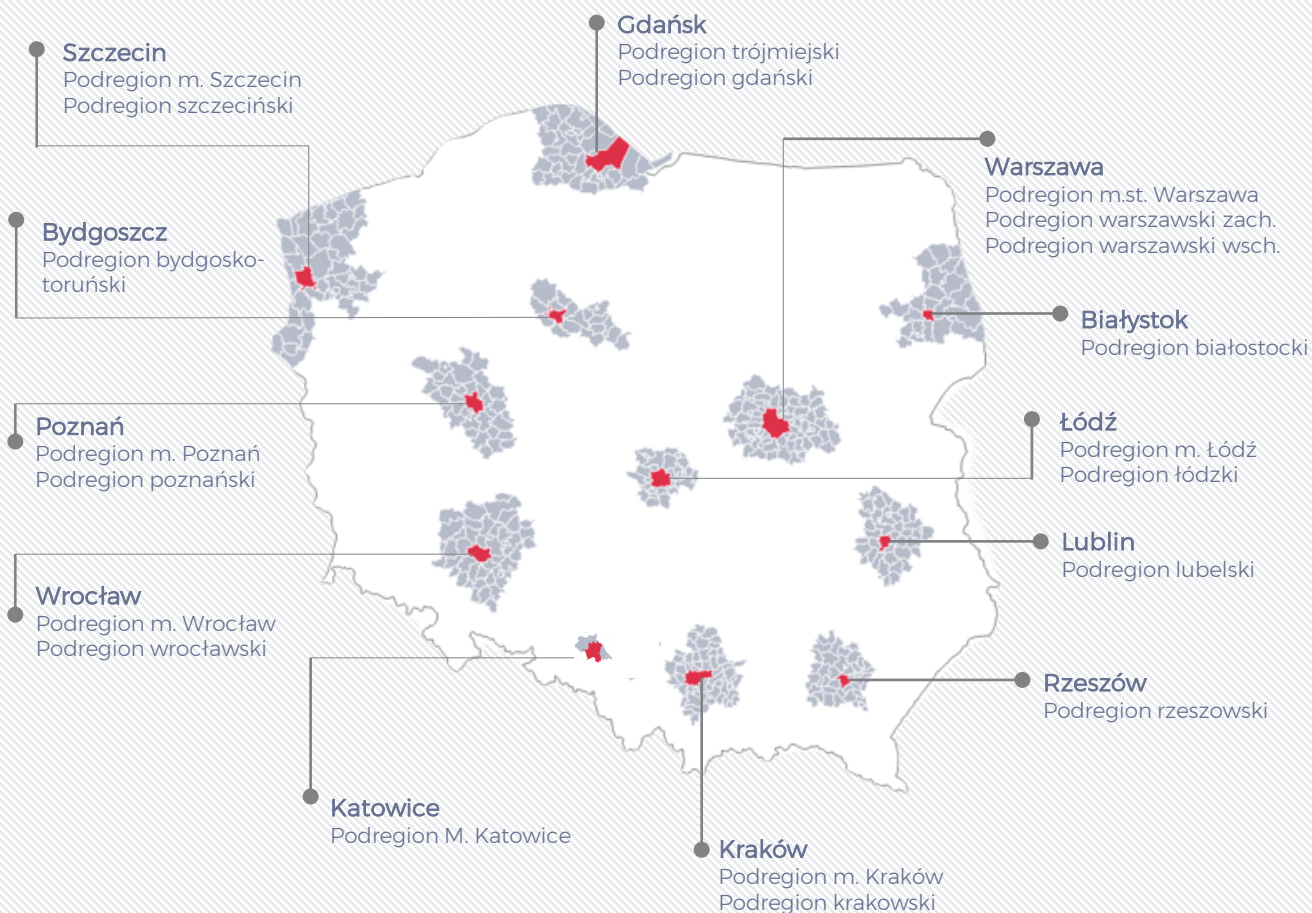
Delimitacja obszarów metropolitalnych

Wykorzystana typologia metropolitalna opiera się na definicji GUS i odnosi się do jednostek statystycznych NUTS 3 (w Polsce są to podregiony).

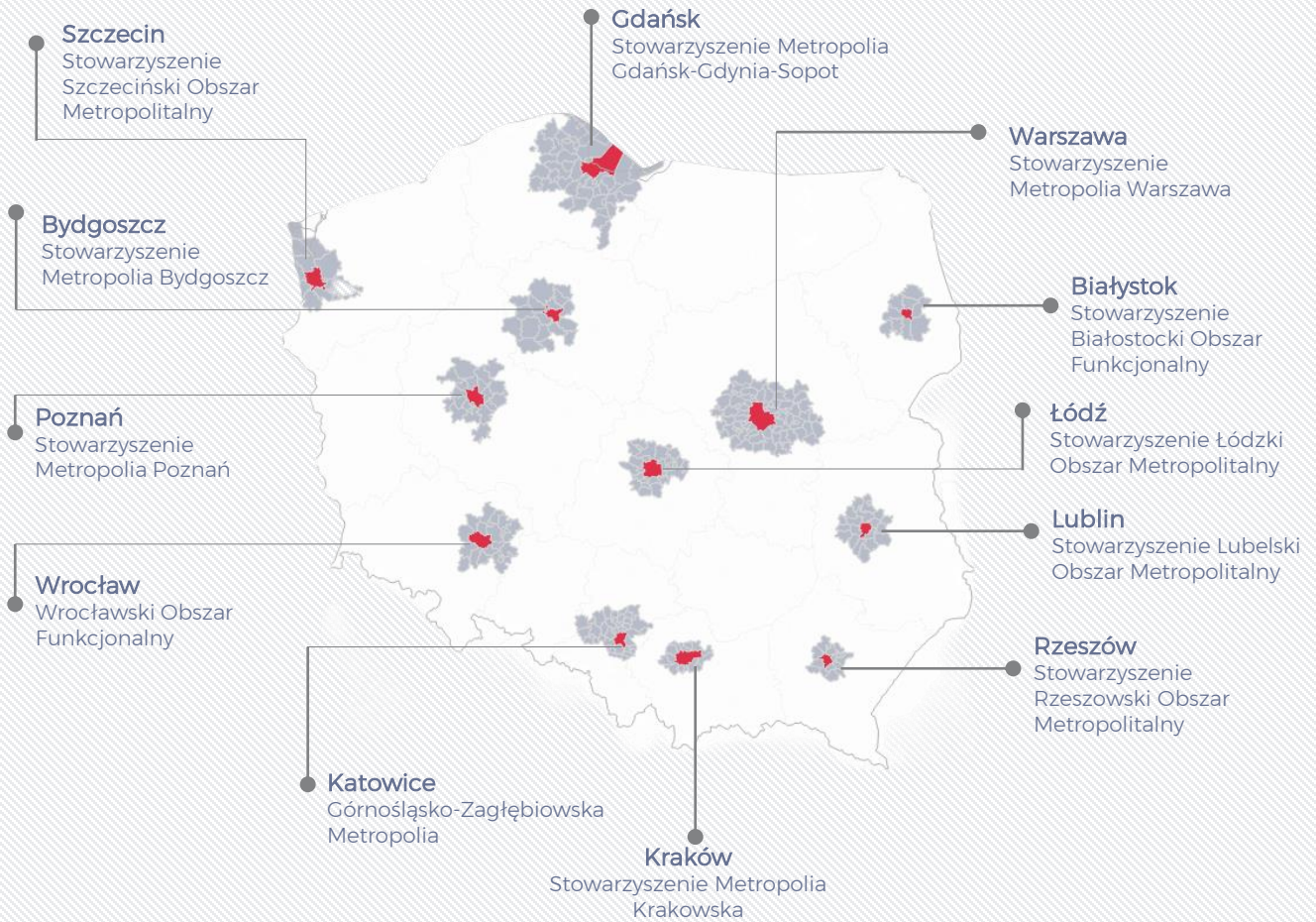
Obszary metropolitalne są definiowane jako samodzielne jednostki NUTS-3 lub ich grupy.

Dodatkowo, poza obszarami metropolitalnymi opierającymi się na definicji NUTS-3, opracowano klasyfikację bazującą na delimitacjach obszarów tworzonych przez partnerstwa, stowarzyszenia i związki gminne/metropolitalne.

Delimitacja obszarów według podregionów NUTS-3

Delimitacja obszarów tworzonych przez partnerstwa, stowarzyszenia i związki gminne/metropolitalne.

Miasta UMP a obszary metropolitalne

Mieszkańcy

Mieszkańcy faktycznie zamieszkali

31.12.2022

Miasta UMP

Obszary metropolitalne UMP (NUTS-3)

Partnerstwa miast*

	Miasta UMP	Obszary metropolitalne UMP (NUTS-3)	Partnerstwa miast*
Ogółem	6 848 259 ■ 0%	14 058 769 ■ 0%	14 047 425 ■ 0%
Kobiety	3 658 339 ■ 0%	7 358 004 ■ 0%	7 371 533 ■ 0%
Mężczyźni	3 189 920 ■ 0%	6 700 765 ■ 0%	6 675 892 ■ 0%

Mieszkańcy według ekonomicznych grup wieku

31.12.2022

	Miasta UMP	Obszary metropolitalne UMP (NUTS-3)	Partnerstwa miast*
Dzieci i młodzież (0-17)	1 137 739 ▲ 1%	2 616 295 ■ 0%	2 581 717 ▲ 1%
Dorośli (18-59 K/64 M)	4 071 444 ▼ 1%	8 322 750 ■ 0%	8 294 157 ▼ 1%
Dorośli w wieku emerytalnym (60+ K/65+ M)	1 639 076 ■ 0%	3 119 724 ▲ 1%	3 171 551 ▲ 1%

Ruch naturalny

I-XII 2022

	Miasta UMP	Obszary metropolitalne UMP (NUTS-3)	Partnerstwa miast*
Przyrost naturalny	-18 351 ▲27%	-31 678 ▲28%	-36 404 ▲25%
Urodzenia	ogółem	124 896 ▼ 8%	122 860 ▼ 8%
	na 1000 osób	8.45 ▼ 7%	8.52 ▼ 8%
Zgony	ogółem	156 574 ▼13%	159 264 ▼13%
	na 1000 osób	10.96 ▼13%	10.57 ▼12%

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

I-XII 2022

	Miasta UMP	Obszary metropolitalne UMP (NUTS-3)	Partnerstwa miast*
Saldo	-2 116 ▼496%	35 582 ▼ 16%	33 891 ▼ 16%
Napływ	85 786 ▼ 9%	201 605 ▼ 7%	198 635 ▼ 8%
Odpływ	87 902 ▼ 6%	166 023 ▼ 5%	164 744 ▼ 6%

Źródło danych:
GUS i obliczenia UMP

Zmiana w porównaniu do poprzedniego roku (min. 1%)

*stowarzyszenia, związki międzygminne

▼ spadek ▲ wzrost ■ brak zmian

Miasta UMP a obszary metropolitalne

Rynek pracy

Miasta UMP

Obszary metropolitalne UMP (NUTS-3)

Partnerstwa miast*

Pracujący

31.12.2021

Ogółem 3 089 482 ▲ 3%
5 062 380 ▲ 2%
4 809 667 ▲ 2%

Na 1000 mieszkańców 450 ▲ 3%

326 ▲ 2%

206 ▲ 2%

Bezrobocie

31.12.2022

Bezrobotni ogółem 97 075 ▼18%

219 642 ▼14%

207 809 ▼15%

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym 2.4% ▼ 0.5 p. proc

3.5% ▼ 0.4 p. proc

3.1% ▼ 0.4 p. proc

Przedsiębiorstwa w REGON

I-XII 2022

Ogółem 1 455 471 ▲ 5%
31.12.2022

2 416 260 ▲ 4%
2 432 914 ▲ 4%

Nowo zarejestrowane

Ogółem 126 089 ▲15%

199 618 ▲10%

199 227 ▲11%

Osoby fizyczne prowadzące firmę

88 846 ▲22%

150 066 ▲13%

149 149 ▲14%

Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne

2 839 ▲39%

4 132 ▲34%

4 119 ▲34%

Budownictwo

I-XII 2022

Ogółem 3 729 932 ▲ 2%
31.12.2022

6 516 998 ▲ 2%
6 629 406 ▲ 2%

Mieszkania

Oddane do użytkowania 67 683 ▼8%

130 688 ▼2%

128 454 ▼3%

 Budynki handlowo-usługowe oddane do użytkowania (m³) 1 640 445 ▼ 2%

4 034 516 ▼ 4%

3 850 795 ▼ 1%

Miasta UMP na tle Polski

Mieszkańcy

Mieszkańcy faktycznie zamieszkali

31.12.2022

	Miasta UMP	Polska
Ogółem	6 848 259 ■ 0%	37 766 327 ■ 0%
Kobiety	3 658 339 ■ 0%	19 517 006 ■ 0%
Mężczyźni	3 189 920 ■ 0%	18 249 321 ■ 0%

Mieszkańcy według ekonomicznych grup wieku

31.12.2022

Dzieci i młodzież (0-17)	1 137 739 ▲ 1%	6 950 826 ▼ 1%
Dorośli (18-59 K/64 M)	4 071 444 ▼ 1%	22 169 304 ▼ 1%
Dorośli w wieku emerytalnym (60+ K/65+ M)	1 639 076 ■ 0%	8 646 197 ▲ 1%

Ruch naturalny

I-XII 2022

	Przyrost naturalny		
Urodzenia	ogółem	-18 351 ▲ 27%	-143 316 ▲ 24%
	na 1000 osób	63 156 ▼ 8%	305 132 ▼ 8%
Zgony	ogółem	9.21 ▼ 8%	8.07 ▼ 8%
	na 1000 osób	81 507 ▼ 13%	448 448 ▼ 14%
		11.88 ▼ 13%	11.86 ▼ 13%

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

I-XII 2022

Saldo	-2 116 ▼ 496%	0 ■ 0%
Napływ	85 786 ▼ 9%	433 635 ▼ 5%
Odływ	87 902 ▼ 6%	433 635 ▼ 5%

Źródło danych:
GUS i obliczenia UMP

Zmiana w porównaniu do poprzedniego roku (min. 1%)

▼ spadek ▲ wzrost ■ brak zmian

Miasta UMP na tle Polski

Rynek pracy

Pracujący

31.12.2021

	Miasta UMP	Polska
Ogółem	3 089 482 ▲ 3%	9 803 757 ▲ 1%
Na 1000 mieszkańców	450 ▲ 3%	259 ▲ 2%

Bezrobotnie

31.12.2022

Bezrobotni ogółem	97 075 ▼ 18%	812 301 ▼ 9%
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	2.4% ▼ 0.5 p. proc	3.7% ▼ 0.3 p. proc

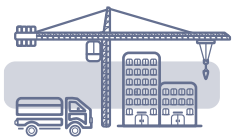

Przedsiębiorstwa w REGON

I-XII 2022

	Miasta UMP	Polska
Ogółem 31.12.2022	1 455 471 ▲ 5%	4 995 042 ▲ 3%
Ogółem	126 089 ▲ 15%	385 966 ▲ 5%
Osoby fizyczne prowadzące firmę	88 846 ▲ 22%	310 539 ▲ 6%
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	2 839 ▲ 39%	7 948 ▲ 29%

Nowo zarejestrowane ←

Budownictwo

I-XII 2022

	Miasta UMP	Polska
Ogółem 31.12.2022	3 729 932 ▲ 2%	15 575 176 ▲ 1%
Mieszkania	67 683 ▼ 8%	238 490 ▲ 2%
Oddane do użytkowania		
Budynki handlowo-usługowe oddane do użytkowania (m ³)	1 640 445 ▼ 2%	11 446 326 ▲ 2%

←

Obszary metropolitalne UMP na tle Polski

Mieszkańcy

Mieszkańcy faktycznie zamieszkali

31.12.2022

	Obszary metropolitalne UMP (NUTS-3)	Partnerstwa miast*	Polska
Ogółem	14 058 769 ■ 0%	14 047 425 ■ 0%	37 766 327 ■ 0%
Kobiety	7 358 004 ■ 0%	7 371 533 ■ 0%	19 517 006 ■ 0%
Mężczyźni	6 700 765 ■ 0%	6 675 892 ■ 0%	18 249 321 ■ 0%

Mieszkańcy według ekonomicznych grup wieku

31.12.2022

Dzieci i młodzież (0-17)	2 616 295 ■ 0%	2 581 717 ▲ 1%	6 950 826 ▼ 1%
Dorośli (18-59 K/64 M)	8 322 750 ■ 0%	8 294 157 ▼ 1%	22 169 304 ▼ 1%
Dorośli w wieku emerytalnym (60+ K/65+ M)	3 119 724 ▲ 1%	3 171 551 ▲ 1%	8 646 197 ▲ 1%

Ruch naturalny

I-XII 2022

	Przyrost naturalny	-31 678 ▲28%	-36 404 ▲25%	-143 316 ▲24%
Urodzenia	ogółem	124 896 ▼ 8%	122 860 ▼ 8%	305 132 ▼ 8%
	na 1000 osób	8.45 ▼ 7%	8.52 ▼ 8%	8.07 ▼ 8%
Zgony	ogółem	156 574 ▼13%	159 264 ▼13%	448 448 ▼14%
	na 1000 osób	10.96 ▼13%	10.57 ▼12%	11.86 ▼13%

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

I-XII 2022

Saldo	35 582 ▼ 16%	33 891 ▼ 16%	0 ■ 0%
Napływ	201 605 ▼ 7%	198 635 ▼ 8%	433 635 ▼ 5%
Odpływ	166 023 ▼ 5%	164 744 ▼ 6%	433 635 ▼ 5%

Źródło danych:
GUS i obliczenia UMP

Zmiana w porównaniu do poprzedniego roku (min. 1%)

▼ spadek ▲ wzrost ■ brak zmian

*stowarzyszenia, związki międzygminne

Obszary metropolitalne UMP na tle Polski

Rynek pracy

Obszary metropolitalne UMP (NUTS-3)

Partnerstwa miast

Polska

Pracujący

31.12.2021

	Ogółem	5 062 380 ▲ 2%	4 809 667 ▲ 2%	9 803 757 ▲ 1%
Na 1000 mieszkańców	326 ▲ 2%	206 ▲ 2%	259 ▲ 2%	

Bezrobotnie

31.12.2022

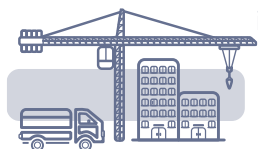
Bezrobotni ogółem	219 642 ▼ 14%	207 809 ▼ 15%	812 301 ▼ 9%
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym 31.12.2021	3.5% ▼ 0.4 p. proc	3.1% ▼ 0.4 p. proc	3.7% ▼ 0.3 p. proc

Przedsiębiorstwa w REGON

I-XII 2022

	Ogółem 31.12.2022	2 416 260 ▲ 4%	2 432 914 ▲ 4%	4 995 042 ▲ 3%
Nowo zarejestrowane	Ogółem	199 618 ▲ 10%	199 227 ▲ 11%	385 966 ▲ 5%
	Osoby fizyczne prowadzące firmę	150 066 ▲ 13%	149 149 ▲ 14%	310 539 ▲ 6%
	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	4 132 ▲ 34%	4 119 ▲ 34%	7 948 ▲ 29%

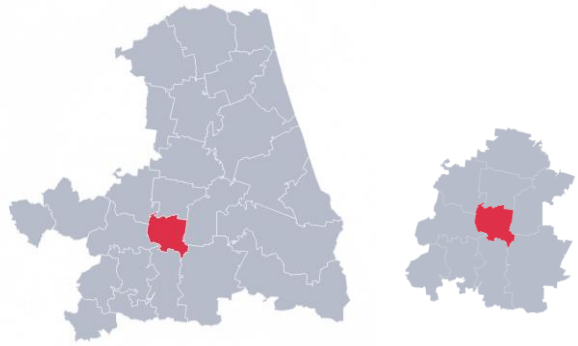

Budownictwo

I-XII 2022

	Ogółem 31.12.2022	6 516 998 ▲ 2%	6 629 406 ▲ 2%	15 575 176 ▲ 1%
Mieszkania	Oddane do użytkowania	130 688 ▼ 2%	128 454 ▼ 3%	238 490 ▲ 2%
	Budynki handlowo-usługowe oddane do użytkowania (m ³)	4 034 516 ▼ 4%	3 850 795 ▼ 1%	11 446 326 ▲ 2%

Białystok

Mieszkańcy

Mieszkańcy faktycznie zamieszkali

31.12.2022

	Białystok	Białostocki Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Białostocki Obszar Funkcjonalny
Ogółem	292 600 ■ 0%	511 033 ■ 0%	424 808 ■ 0%
Kobiety	155 355 ■ 0%	266 079 ■ 0%	222 460 ■ 0%
Mężczyźni	137 245 ■ 0%	244 954 ■ 0%	202 348 ■ 0%

Mieszkańcy według ekonomicznych grup wieku

31.12.2022

Dzieci i młodzież (0-17)	52 523 ▲ 1%	94 558 ▲ 1%	80 224 ▲ 1%
Dorośli (18-59 K/64 M)	173 240 ▼ 1%	302 273 ▼ 1%	251 903 ▼ 1%
Dorośli w wieku emerytalnym (60+ K/65+ M)	66 837 ▲ 2%	114 202 ▲ 2%	92 681 ▲ 2%

Ruch naturalny

I-XII 2022

Przyrost naturalny	-255 ▲ 55%	-1 052 ▲ 47%	-404 ▲ 55%	
Urodzenia ←	ogółem	2 693 ▼ 12%	4 402 ▼ 9%	3 818 ▼ 10%
	na 1000 osób	9,19 ▼ 11%	8,61 ▲ 9%	9,00 ▲ 10%
Zgony ←	ogółem	2 948 ▼ 18%	5 454 ▼ 20%	4 222 ▼ 18%
	na 1000 osób	10,06 ▼ 18%	10,67 ▼ 20%	9,95 ▼ 18%

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

I-XII 2022

Saldo	-729 ▲ 7%	533 ▼ 20%	919 ▼ 8%
Napływ	2 368 ▼ 3%	6 112 ▼ 5%	5 442 ▼ 4%
Odptyw	3 097 ▼ 4%	5 579 ▼ 3%	4 523 ▼ 3%

Źródło danych:
GUS i obliczenia UMP

Zmiana w porównaniu do poprzedniego roku (min. 1%)

▼ spadek ▲ wzrost ■ brak zmian

Białystok

Rynek pracy

Pracujący

31.12.2021

Białystok

Białostocki Obszar Metropolitalny (NUTS-3)

Stowarzyszenie Białostocki Obszar Funkcjonalny

Ogółem **89 868** ▲ 2%

123 292 ▲ 2%

112 159 ▲ 2%

Na 1000 mieszkańców **306** ▲ 2%

241 ▲ 3%

265 ▲ 2%

Bezrobocie

31.12.2022

Bezrobotni ogółem **6 923** ▼ 15%

13 125 ▼ 14%

9 970 ▼ 15%

Udział bezrobotnych zarejestrowanych
w liczbie ludności w wieku produkcyjnym **4,0%** ▼ 0,6 p. proc

4,3% ▼ 0,7 p. proc

4,0% ▼ 0,6 p. proc

Przedsiębiorstwa w REGON

I-XII 2022

Ogółem
31.12.2022 **40 421** ▲ 4%

61 840 ▲ 4%

55 567 ▲ 5%

Nowo zarejestrowane ← Ogółem **3 809** ▲ 20%

5 559 ▲ 14%

5 085 ▲ 15%

Osoby fizyczne prowadzące firmę **2 855** ▲ 19%

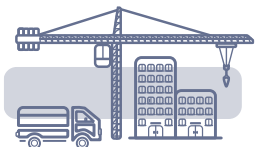
4 338 ▲ 12%

3 925 ▲ 14%

Fundacje, stowarzyszenia
i organizacje społeczne **66** ▲ 38%

92 ▲ 24%

81 ▲ 21%

Budownictwo

I-XII 2022

Ogółem
31.12.2022 **140 549** ▲ 1%

225 602 ▲ 2%

190 371 ▲ 2%

Mieszkania ← Oddane do użytkowania **1 979** ▼ 39%

3 814 ▼ 24%

3 621 ▼ 25%

Budynki handlowo-usługowe
oddane do użytkowania (m³) **87 697** ▲ 112%

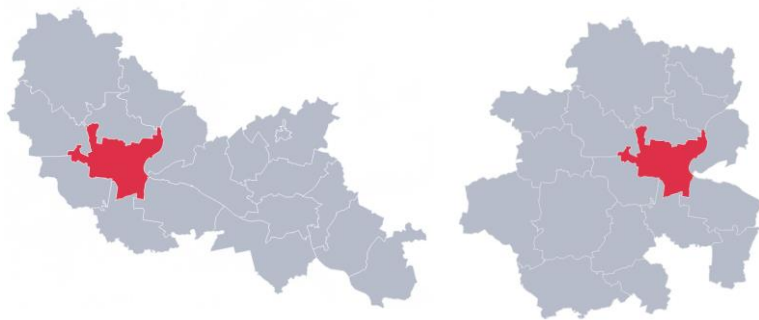
172 168 ▲ 93%

165 537 ▲ 174%

Bydgoszcz

Mieszkańcy

Mieszkańcy faktycznie zamieszkali

31.12.2022

	Bydgoszcz	Bydgosko-Toruński Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Metropolia Bydgoszcz
Ogółem	330 038 ▼ 1%	764 729 ■ 0%	593 190 ▼ 1%
Kobiety	175 736 ▼ 1%	400 918 ■ 0%	308 646 ▼ 1%
Mężczyźni	154 302 ▼ 1%	363 811 ■ 0%	284 544 ■ 0%

Mieszkańcy według ekonomicznych grup wieku

31.12.2022

Dzieci i młodzież (0-17)	51 771 ▼ 1%	136 465 ■ 0%	105 565 ▼ 1%
Dorośli (18-59 K/64 M)	189 446 ▼ 2%	448 330 ▼ 1%	346 627 ▼ 1%
Dorośli w wieku emerytalnym (60+ K/65+ M)	88 821 ■ 0%	179 934 ▲ 1%	140 998 ▲ 1%

Ruch naturalny

I-XII 2022

		Przyrost naturalny	-1 939	▲16%	-2 964	▲22%	-2 583	▲20%
Urodzenia	←	ogółem	2 474	▼11%	5 822	▼10%	4 393	▼11%
		na 1000 osób	7.45	▼10%	7,60	▼ 9%	7,39	▼11%
Zgony	←	ogółem	4 413	▼14%	8 786	▼14%	6 976	▼15%
		na 1000 osób	13.30	▼12%	11.47	▼14%	11.73	▼14%

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

I-XII 2022

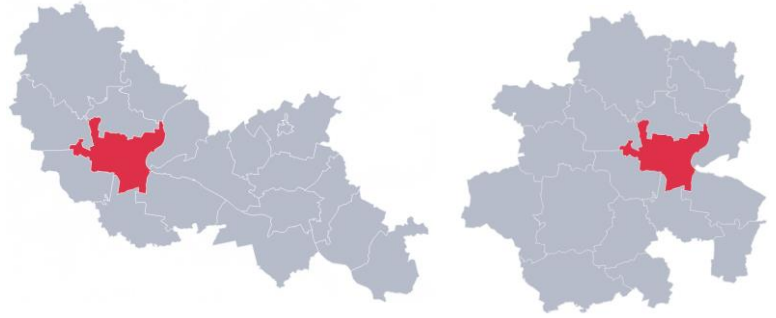
Saldo	-1 851	▲ 7%	348	▼46%	-322	▼ 44%
Napływ	1 842	▼ 8%	8 907	▼ 5%	6 398	▼ 6%
Odpływ	3 693	▼ 8%	8 559	▼ 2%	6 720	▼ 4%

Źródło danych:
GUS i obliczenia UMP

Zmiana w porównaniu do poprzedniego roku (min. 1%)

▼ spadek ▲ wzrost ■ brak zmian

Bydgoszcz

Rynek pracy

Pracujący

31.12.2021

Bydgoszcz

Bydgosko-Toruński Obszar Metropolitalny (NUTS-3)

Stowarzyszenie Metropolia Bydgoszcz

	Ogółem	Bydgoszcz	Bydgosko-Toruński Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Metropolia Bydgoszcz
	121 732	0%	228 686	0%
Na 1000 mieszkańców	364	▲ 2%	298	▲ 1%

Bezrobotnie

31.12.2022

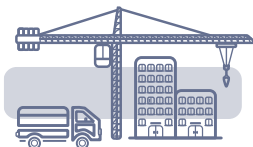
Bezrobotni ogółem	3 631	▼ 11%	11 277	▼ 12%	9 256	▼ 9%
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	1,9%	▼ 0,2 p. proc	2,5%	▼ 0,3 p. proc	2,7%	▼ 0,2 p. proc

Przedsiębiorstwa w REGON

I-XII 2022

	Ogółem 31.12.2022	Bydgoszcz	Bydgosko-Toruński Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Metropolia Bydgoszcz	
Ogółem	45 507	0%	103 015	▲ 2%	
Nowo zarejestrowane	3 562	▲ 3%	8 062	▲ 2%	
Osoby fizyczne prowadzące firmę	2 799	▲ 7%	6 480	▲ 5%	
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	77	▲ 15%	172	▲ 14%	
				117	▲ 19%

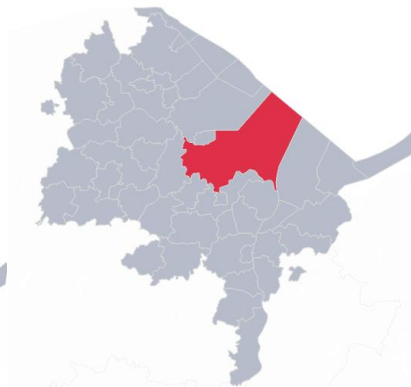
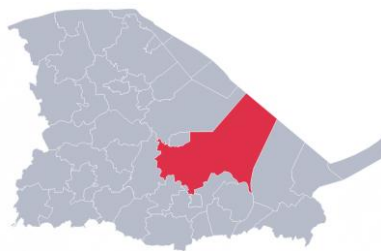

Budownictwo

I-XII 2022

	Ogółem 31.12.2022	Bydgoszcz	Bydgosko-Toruński Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Metropolia Bydgoszcz	
Mieszkania	157 710	0%	335 721	▲ 2%	
Oddane do użytkowania	1 642	▲ 14%	5 982	▲ 22%	
Budynki handlowo-usługowe oddane do użytkowania (m ³)	128 017	▼ 8%	317 353	▲ 14%	
				217 507	▼ 15%

Gdańsk

Mieszkańcy

Mieszkańcy faktycznie zamieszkali

31.12.2022

	Gdańsk	Gdański Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Gdańsk-Gdynia -Sopot
Ogółem	486 345 ■ 0%	1 395 575 ■ 0%	1 593 181 ■ 0%
Kobiety	256 175 ■ 0%	722 902 ■ 0%	824 664 ■ 0%
Mężczyźni	230 170 ■ 0%	672 673 ■ 0%	768 517 ■ 0%

Mieszkańcy według ekonomicznych grup wieku

31.12.2022

Dzieci i młodzież (0-17)	82 025 ▲ 1%	273 334 ■ 0%	311 829 ■ 0%
Dorośli (18-59 K/64 M)	291 431 ■ 0%	827 164 ■ 0%	942 644 ■ 0%
Dorośli w wieku emerytalnym (60+ K/65+ M)	112 889 ■ 0%	295 077 ▲ 1%	338 708 ▲ 1%

Ruch naturalny

I-XII 2022

Przyrost naturalny	-891 ▲14%	-1 588 ▼14%	-2 326 ▼ 2%
Urodzenia ←	ogółem	4 690 ▼ 9%	12 931 ▼ 11%
	na 1000 osób	9,65 ▼ 9%	9,28 ▼ 11%
Zgony ←	ogółem	5 581 ▼10%	14 519 ▼ 8%
	na 1000 osób	11,48 ▼10%	10,42 ▼ 9%

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

I-XII 2022

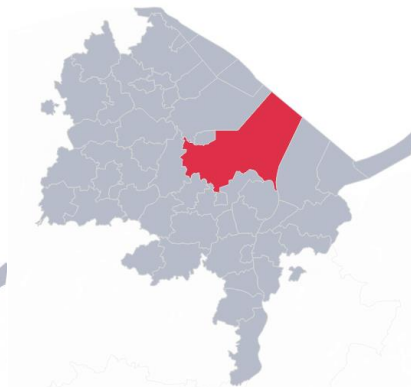
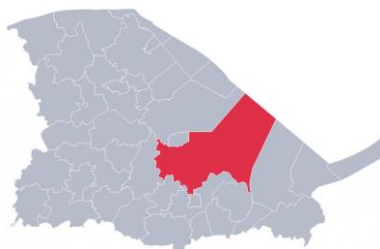
Saldo	778 ▼15%	4 978 ▼16%	4 799 ▼ 13%
Napływ	4 820 ▼ 9%	19 434 ▼ 8%	21 570 ▼ 6%
Odpływ	4 042 ▼ 7%	14 456 ▼ 5%	16 771 ▼ 4%

Źródło danych:
GUS i obliczenia UMP

Zmiana w porównaniu do poprzedniego roku (min. 1%)

▼ spadek ▲ wzrost ■ brak zmian

Gdańsk

Rynek pracy

Pracujący

31.12.2021

	Gdańsk	Gdański Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Gdańsk-Gdynia -Sopot
Ogółem	180 852 ▲ 0%	375 774 ▲ 1%	420 168 ▲ 2%
Na 1000 mieszkańców	372 ▲ 1%	270 ▲ 1%	264 ▲ 1%

Bezrobotnie

31.12.2022

Bezrobotni ogółem	5 866 ▼ 21%	18 064 ▼ 14%	22 736 ▼ 12%
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym 31.12.2022	2.0% ▼ 0.5 p. proc.	2.2% ▼ 0.3 p. proc.	2.4% ▼ 0.3 p. proc.

Przedsiębiorstwa w REGON

I-XII 2022

Ogółem 31.12.2022	91 445 ▲ 5%	234 287 ▲ 5%	256 960 ▲ 4%
Nowo zarejestrowane	8 573 ▲ 15%	20 641 ▲ 7%	22 323 ▲ 6%
Osoby fizyczne prowadzące firmę	6 861 ▲ 20%	16 844 ▲ 10%	18 341 ▲ 8%
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	136 ▲ 4%	344 ▲ 23%	369 ▲ 20%

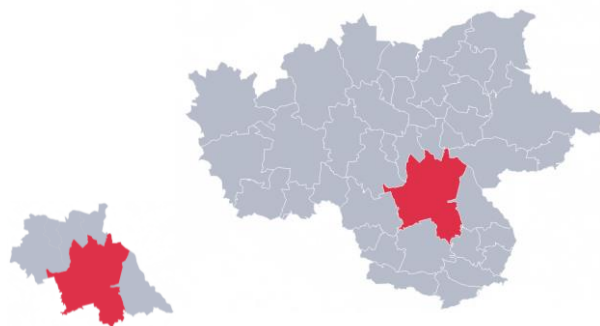

Budownictwo

I-XII 2022

Ogółem 31.12.2022	256 875 ▲ 3%	620 308 ▲ 2%	694 894 ▲ 2%
Mieszkania	7 165 ▼ 2%	15 591 ▼ 5%	16 554 ▼ 5%
Budynki handlowo-usługowe oddane do użytkowania (m ³)	141 782 ▼ 19%	438 230 ▲ 11%	347 598 ▼ 27%

Katowice

Mieszkańcy

Mieszkańcy faktycznie zamieszkali

31.12.2022

	Katowice	Katowicki Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Górnśląsko- Zagłębiowska Metropolia
Ogółem	280 190 ▼1%	694 966 ▼1%	2 142 838 ▼1%
Kobiety	148 180 ▼1%	364 475 ▼1%	1 118 733 ▼1%
Mężczyźni	132 010 ▼1%	330 491 ▼1%	1 024 105 ▼1%

Mieszkańcy według ekonomicznych grup wieku

31.12.2022

Dzieci i młodzież (0-17)	40 728 ▼1%	113 067 ▼1%	357 914 ▼1%
Dorośli (18-59 K/64 M)	164 699 ▼2%	408 726 ▼2%	1 245 949 ▼2%
Dorośli w wieku emerytalnym (60+ K/65+ M)	74 763 ■0%	173 173 ▲1%	538 975 ▲1%

Ruch naturalny

I-XII 2022

		Przyrost naturalny			
Urodzenia	←	ogółem	2 096 ▼8%	5 138 ▼11%	15 109 ▼11%
	←	na 1000 osób	7.45 ▼7%	7.36 ▼10%	7.02 ▼10%
Zgony	←	ogółem	3 975 ▼14%	9 702 ▼14%	29 082 ▼14%
	←	na 1000 osób	14.12 ▼13%	13.90 ▼14%	13.52 ▼13%

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

I-XII 2022

Saldo	-585 ▼229%	-1 502 ▼25%	-2 839 ▼3%
Napływ	2 598 ▼23%	6 371 ▼12%	19 103 ▼10%
Odpływ	3 183 ▼10%	7 873 ▼7%	21 942 ▼9%

Źródło danych:
GUS i obliczenia UMP

Zmiana w porównaniu do poprzedniego roku (min. 1%)

▼ spadek ▲ wzrost ■ brak zmian

Katowice

Rynek pracy

Pracujący

31.12.2021

	Katowice	Katowicki Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Górnśląsko-Zagłębiowska Metropolia
Ogółem	171 472 ■ 0%	269 928 ■ 0%	681 148 ▼ 1%
Na 1000 mieszkańców	606 ▲ 2%	385 ▲ 1%	305 ■ 0%

Bezrobotnie

30.12.2022

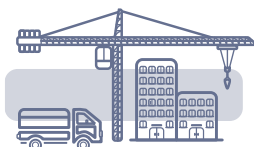
Bezrobotni ogółem	3 071 ▼ 21%	8 129 ▼ 14%	31 374 ▼ 16%
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	1.9% ▲ 0,4 p. proc.	2.0% ▼ 0,3 p. proc.	2.5% ▼ 0,4 p. proc.

Przedsiębiorstwa w REGON

I-XII 2022

	Ogółem 31.12.2022		
	53 421 ▲ 4%	96 378 ▲ 3%	271 930 ▲ 2%
Nowo zarejestrowane	Ogółem 4 013 ▲ 8%	7 109 ▲ 8%	18 616 ▲ 5%
	Osoby fizyczne prowadzące firmę 2 606 ▲ 11%	5 213 ▲ 11%	14 538 ▲ 6%
	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne 109 ▲ 38%	165 ▲ 17%	405 ▲ 26%

Budownictwo

I-XII 2022

	Ogółem 31.12.2022		
Mieszkania	156 321 ▲ 1%	357 247 ▲ 1%	999 771 ▲ 1%
	Oddane do użytkowania 1 870 ▼ 20%	3 073 ▼ 17%	9 181 ▲ 6%
	Budynki handlowo-usługowe oddane do użytkowania (m ³) 84 810 ▲ 190%	111 193 ▲ 40%	532 975 ▲ 23%

Kraków

Mieszkańcy

Mieszkańcy faktycznie zamieszkali

31.12.2022

	Kraków	Krakowski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Metropolia Krakowska
Ogółem	803 282 ■ 0%	1 571 297 ■ 0%	1 132 625 ■ 0%
Kobiety	428 411 ■ 0%	818 473 ■ 0%	596 618 ■ 0%
Mężczyźni	374 871 ■ 0%	752 824 ■ 0%	536 007 ■ 0%

Mieszkańcy według ekonomicznych grup wieku

31.12.2022

Dzieci i młodzież (0-17)	131 498 ▲ 2%	294 398 ▲ 1%	204 734 ▲ 1%
Dorośli (18-59 K/64 M)	492 162 ■ 0%	946 781 ■ 0%	688 536 ■ 0%
Dorośli w wieku emerytalnym (60+ K/65+ M)	179 622 ■ 0%	330 118 ▲ 1%	239 355 ▲ 1%

Ruch naturalny

I-XII 2022

Przyrost naturalny	-367 ▲ 54%	-1 011 ▲ 41%	-283 ▲ 62%	
Urodzenia ←	ogółem	8 265 ▼ 5%	15 010 ▼ 6%	11 098 ▼ 6%
	na 1000 osób	10.30 ▼ 5%	9.57 ▼ 6%	9.82 ▼ 6%
Zgony ←	ogółem	8 632 ▼ 9%	16 021 ▼ 9%	113 81 ▼ 9%
	na 1000 osób	10.75 ▼ 9%	10.21 ▼ 10%	10.07 ▼ 10%

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

I-XII 2022

Saldo	1 323 ▼ 48%	5 595 ▼ 19%	5 112 ▼ 22%
Napływ	8 436 ▼ 12%	19 258 ▼ 7%	14 979 ▼ 9%
Odływ	7 113 ▲ 1%	13 663 ■ 0%	9 867 ■ 0%

Źródło danych:
GUS i obliczenia UMP

Zmiana w porównaniu do poprzedniego roku (min. 1%)

▼ spadek ▲ wzrost ■ brak zmian

Kraków

Rynek pracy

Pracujący

31.12.2021

Kraków

Krakowski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)

Stowarzyszenie Metropolia Krakowska

Ogółem 381 064 ▲ 4%

454 684 ▲ 4%

522 273 ▲ 4%

 Na 1000 mieszkańców **475** ▲ 4%

403 ▲ 3%

333 ▲ 3%

Bezrobotnie

31.12.2022

 Bezrobotni ogółem **12 112** ▼ 17%

23 186 ▼ 14%

16 746 ▼ 16%

 Udział bezrobotnych zarejestrowanych
w liczbie ludności w wieku produkcyjnym **2.5%** ▼ 0.4
p. proc.

2.4% ▼ 0.4
p. proc.

2.4% ▼ 0.5
p. proc.

Przedsiębiorstwa w REGON

I-XII 2022

Ogółem
31.12.2022 **168 231** ▲ 5%

263 111 ▲ 5%

214 381 ▲ 5%

 Nowo
zarejestrowane

 Ogółem **15 248** ▲ 17%

22 356 ▲ 11%

18 859 ▲ 14%

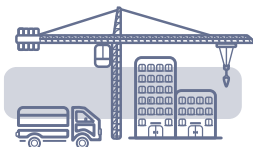
 Osoby fizyczne
prowadzące firmę **11 303** ▲ 25%

17 305 ▲ 15%

14 269 ▲ 21%

 Fundacje, stowarzyszenia
i organizacje społeczne **399** ▲ 68%

520 ▲ 54%

454 ▲ 60%

Budownictwo

I-XII 2022

Ogółem
31.12.2022 **449 055** ▲ 2%

705 966 ▲ 2%

562 842 ▲ 2%

Mieszkania

 Oddane do
użytkowania **10 766** ▲ 7%

15 943 ▲ 6%

13 903 ▲ 6%

 Budynki handlowo-usługowe
oddane do użytkowania (m³) **376 278** ▼ 150%

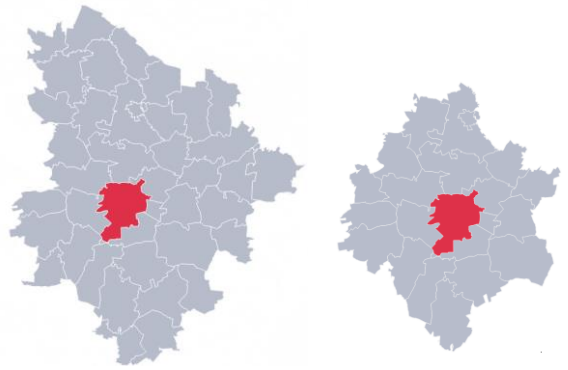
679 086 ▲ 59%

495 018 ▲ 100%

Lublin

Mieszkańcy

Mieszkańcy faktycznie zamieszkali

31.12.2022

Lublin

Lubelski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)

Stowarzyszenie Lubelski Obszar Metropolitalny

	Lublin	Lubelski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Lubelski Obszar Metropolitalny
Ogółem	331 243 ■ 0%	704 542 ■ 0%	613 277 ■ 0%
Kobiety	178 319 ■ 0%	369 208 ■ 0%	323 376 ■ 0%
Mężczyźni	152 924 ▼ 1%	335 334 ■ 0%	289 901 ■ 0%

Mieszkańcy według ekonomicznych grup wieku

31.12.2022

	Lublin	Lubelski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Lubelski Obszar Metropolitalny
Dzieci i młodzież (0-17)	56 561 ■ 0%	130 004 ■ 0%	112 863 ■ 0%
Dorośli (18-59 K/64 M)	192 627 ▼ 1%	412 449 ▼ 1%	358 398 ▼ 1%
Dorośli w wieku emerytalnym (60+ K/65+ M)	82 055 ▲ 1%	162 089 ▲ 1%	142 016 ▲ 1%

Ruch naturalny

I-XII 2022

	Lublin	Lubelski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Lubelski Obszar Metropolitalny
Przyrost naturalny	-1 008 ▲ 31%	-2 164 ▲ 37%	-1 634 ▲ 36%
Urodzenia	ogółem	2 978 ▼ 9%	5 832 ▼ 7%
	na 1000 osób	9.97 ▼ 8%	8.27 ▼ 7%
Zgony	ogółem	3 986 ▼ 16%	7 996 ▼ 18%
	na 1000 osób	12.01 ▼ 15%	11.34 ▼ 17%

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

I-VI 2022

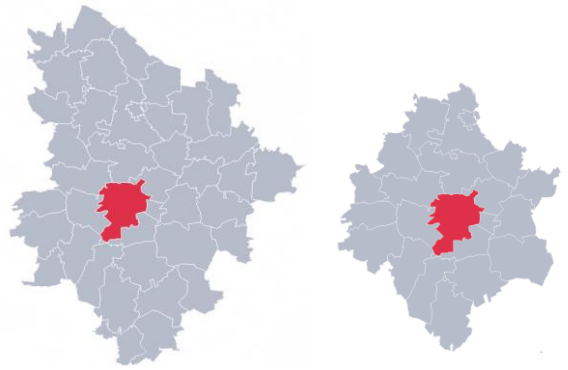
	Lublin	Lubelski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Lubelski Obszar Metropolitalny
Saldo	-721 ▼ 34%	208 ▼ 44%	269 ▼ 48%
Napływ	2 731 ▼ 16%	7 913 ▼ 11%	7 021 ▼ 12%
Odływ	3 452 ▼ 9%	7 705 ▼ 9%	6 752 ▼ 9%

Źródło danych:
GUS i obliczenia UMP

Zmiana w porównaniu do poprzedniego roku (min. 1%)

▼ spadek ▲ wzrost ■ brak zmian

Lublin

Rynek pracy

Pracujący

31.12.2021

Lublin

Lubelski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)

Stowarzyszenie Lubelski Obszar Metropolitalny

Ogółem 127 566 ▲ 1%
184 530 ▲ 1%
172 526 ▲ 2%

Na 1000 mieszkańców 383 ▲ 2%

261 ▲ 2%

281 ▲ 2%

Bezrobotnie

31.12.2022

Bezrobotni ogółem 8 924 ▼ 6%

18 111 ▼ 7%

14 895 ▼ 7%

 Udział bezrobotnych zarejestrowanych
w liczbie ludności w wieku produkcyjnym
31.12.2022 4,6% ▼ 0.3 p. proc

4,4% ▼ 0.3 p. proc

4,2% ▼ 0.2 p. proc

Przedsiębiorstwa w REGON

I-XII 2022

Ogółem 51 967 ▲ 4%
31.12.2022

85 808 ▲ 4%
80 216 ▲ 4%

 Nowo
zarejestrowane

Ogółem 4 631 ▲ 9%

7 579 ▲ 10%

7 055 ▲ 10%

 Osoby fizyczne
prowadzące firmę 3 460 ▲ 15%

6 130 ▲ 15%

5 636 ▲ 15%

 Fundacje, stowarzyszenia
i organizacje społeczne 147 ▲ 71%

182 ▲ 46%

180 ▲ 57%

Budownictwo

I-XII 2022

Ogółem 166 214 ▲ 2%
31.12.2022

300 819 ▲ 2%
268 116 ▲ 2%

Mieszkania

Oddane do użytkowania 3 048 ▼ 3%

5 505 ▲ 8%

5 164 ▲ 7%

 Budynki handlowo-usługowe
oddane do użytkowania (m³) 50 909 ▼ 51%

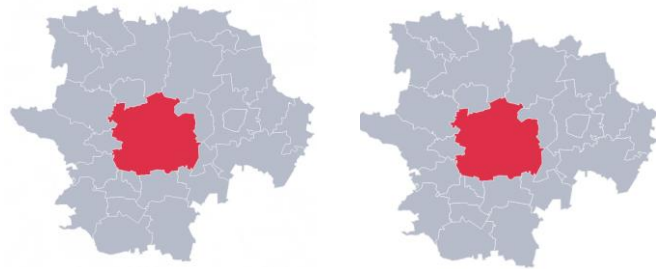
159 339 ▼ 12%

129 616 ▼ 24%

Łódź

Mieszkańcy

Mieszkańcy faktycznie zamieszkali

31.12.2022

Łódź

Łódzki Obszar Metropolitalny (NUTS-3)

Stowarzyszenie Łódzki Obszar Metropolitalny

Ogółem	658 444 ▼ 1%	1 048 904 ▼ 1%	1 044 236 ▼ 1%
Kobiety	358 131 ▼ 1%	562 504 ▼ 1%	560 191 ▼ 1%
Mężczyźni	300 313 ▼ 1%	486 400 ▼ 1%	484 045 ▼ 1%

Mieszkańcy według ekonomicznych grup wieku

31.12.2022

Dzieci i młodzież (0-17)	97 955 ■ 0%	168 833 ■ 0%	168 014 ■ 0%
Dorośli (18-59 K/64 M)	371 570 ▼ 2%	596 343 ▼ 1%	593 518 ▼ 1%
Dorośli w wieku emerytalnym (60+ K/65+ M)	188 919 ■ 0%	283 728 ■ 0%	282 704 ■ 0%

Ruch naturalny

I-XII 2022

Przyrost naturalny	-5 189 ▲ 20%	-7 534 ▲ 20%	-7 518 ▲ 20%	
Urodzenia ←	ogółem	5 162 ▼ 5%	7 994 ▼ 6%	7 957 ▼ 6%
	na 1000 osób	7.81 ▼ 4%	7.60 ▼ 5%	7.60 ▼ 5%
Zgony ←	ogółem	10 351 ▼ 14%	15 528 ▼ 13%	15 475 ▼ 13%
	na 1000 osób	15.65 ▼ 13%	14.76 ▼ 13%	14.77 ▼ 13%

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

I-XII 2022

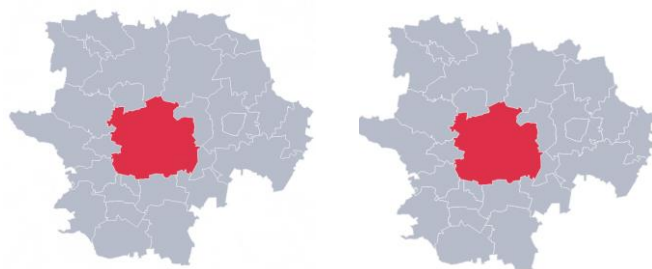
Saldo	-1 166 ▲ 14%	487 ▼ 5%	329 ▲ 13%
Napływ	8 156 ▼ 7%	13 557 ▲ 1%	13 502 ▼ 7%
Odływ	9 322 ▼ 8%	13 070 ■ 7%	13 023 ▼ 7%

Źródło danych:
GUS i obliczenia UMP

Zmiana w porównaniu do poprzedniego roku (min. 1%)

▼ spadek ▲ wzrost ■ brak zmian

Łódź

Rynek pracy

Pracujący

31.12.2021

Łódź

**Łódzki Obszar
Metropolitalny
(NUTS-3)**
**Stowarzyszenie
Łódzki Obszar
Metropolitalny**
Ogółem 248 861 ▲ 1%
335 639 ▲ 2%
335 366 ▲ 2%

Na 1000 mieszkańców 374 ▲ 2%

318 ▲ 3%

319 ▲ 3%

Bezrobotnie

31.12.2022

Bezrobotni ogółem 15 420 ▼ 24%

23 808 ▼ 18%

23 759 ▼ 18%

 Udział bezrobotnych zarejestrowanych
w liczbie ludności w wieku produkcyjnym 4,1% ▼ 1.3 p. proc.

4.0% ▼ 0.8 p. proc.

4.0% ▼ 0.8 p. proc.

I-XII 2022

Przedsiębiorstwa w REGON

Ogółem
31.12.2022 **102 184 ▲ 3%**
149 959 ▲ 3%
149 631 ▲ 3%

Ogółem 8 216 ▲ 5%

11 649 ▲ 5%

11 623 ▲ 5%

 Nowo
zarejestrowane

 Osoby fizyczne
prowadzące firmę

6 496 ▲ 10%

9 436 ▲ 8%

9 411 ▲ 8%

 Fundacje, stowarzyszenia
i organizacje społeczne

157 ▲ 21%

213 ▲ 19%

213 ▲ 20%

I-XII 2022

Budownictwo

Ogółem
31.12.2022 **376 215 ▲ 2%**
540 022 ▲ 1%
538 505 ▲ 1%

Mieszkania

Oddane do użytkowania 5 788 ▲ 18%

7 839 ▲ 12%

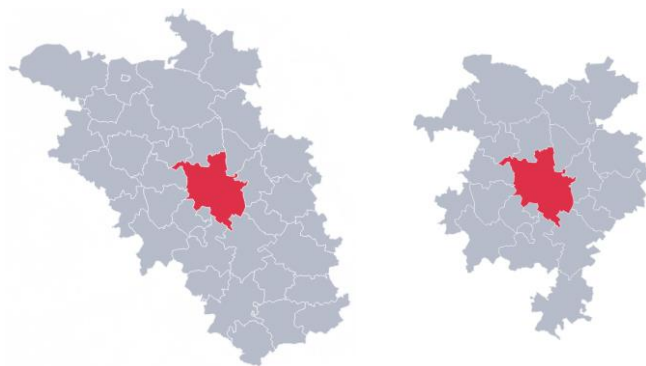
7 824 ▲ 12%

 Budynki handlowo-usługowe
oddane do użytkowania (m³) 229 785 ▲ 35%

351 037 ▲ 16%

347 569 ▲ 15%

Poznań

Mieszkańcy

Mieszkańcy faktycznie zamieszkali

31.12.2022

Poznań

Poznański Obszar Metropolitalny (NUTS-3)

Stowarzyszenie Metropolia Poznań

Ogółem	541 316 ▼1%	1 255 595 ■ 0%	1 100 854 ■ 0%
Kobiety	288 854 ▼1%	654 113 ■ 0%	575 906 ■ 0%
Mężczyźni	252 462 ▼1%	601 482 ■ 0%	524 948 ■ 0%

Mieszkańcy według ekonomicznych grup wieku

31.12.2022

Dzieci i młodzież (0-17)	84 780 ■ 0%	245 360 ■ 0%	212 762 ▲1%
Dorośli (18-59 K/64 M)	326 978 ▼1%	751 208 ■ 0%	659 960 ■ 0%
Dorośli w wieku emerytalnym (60+ K/65+ M)	129 558 ■ 0%	259 027 ▲1%	228 132 ▲1%

Ruch naturalny

I-XII 2022

Przyrost naturalny	-1 409 ▲7%	-822 ▲22%	-477 ▲37%	
Urodzenia ←	ogółem	4 859 ▼12%	11 682 ▼10%	10 339 ▼10%
	na 1000 osób	8.94 ▼12%	9.31 ▼11%	9.40 ▼10%
Zgony ←	ogółem	6 268 ▼11%	12 504 ▼11%	10 816 ▼11%
	na 1000 osób	11.54 ▼11%	9.97 ▼11%	9.83 ▼12%

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

I-XII 2022

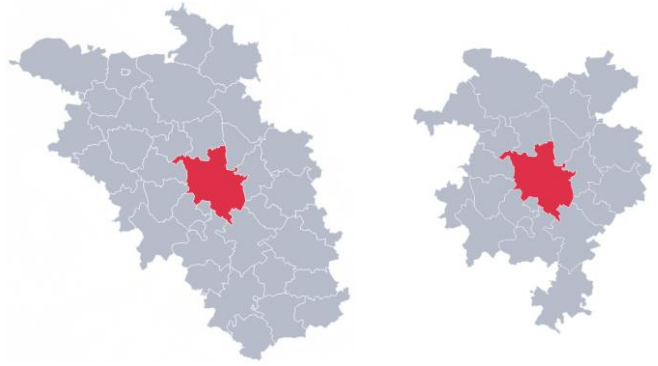
Saldo	-1 749 ▼25%	3 709 ▼21%	3 411 ▼24%
Napływ	7 265 ▼16%	20 769 ▼10%	18 687 ▼11%
Odptyw	9 014 ▼11%	17 060 ▼7%	15 276 ▼8%

Źródło danych:
GUS i obliczenia UMP

Zmiana w porównaniu do poprzedniego roku (min. 1%)

▼ spadek ▲ wzrost ■ brak zmian

Poznań

Rynek pracy

Pracujący

31.12.2021

Poznań

Poznański Obszar Metropolitalny (NUTS-3)

Stowarzyszenie Metropolia Poznań

	Ogółem	251 460 ▲ 2%	457 280 ▲ 2%	420 078 ▲ 3%
Na 1000 mieszkańców		461 ▲ 2%	365 ▲ 2%	382 ▲ 2%

Bezrobotnie

31.12.2022

Bezrobotni ogółem

3 581 ▼ 37%

9 508 ▼ 26%

7 043 ▼ 32%

Udział bezrobotnych zarejestrowanych
w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

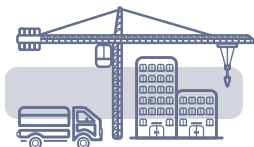
31.12.2022

1.1% ▼ 0.6
p. proc.1.3% ▼ 0.4
p. proc.1.1% ▼ 0.5
p. proc.

Przedsiębiorstwa w REGON

I-XII 2022

	Ogółem 31.12.2022	126 993 ▲ 3%	23 4113 ▲ 4%	217 092 ▲ 4%
Nowo zarejestrowane	Ogółem	9 777 ▲ 9%	17 097 ▲ 4%	15 754 ▲ 4%
	Osoby fizyczne prowadzące firmę	6 706 ▲ 16%	12 737 ▲ 8%	11 593 ▲ 9%
	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	220 ▲ 13%	339 ▲ 11%	325 ▲ 12%

Budownictwo

I-XII 2022

	Ogółem 31.12.2022	297 298 ▲ 2%	553 677 ▲ 2%	499 930 ▲ 2%
Mieszkania	Oddane do użytkowania	5 319 ▼ 17%	13 417 ▼ 9%	12 249 ▼ 9%
	Budynki handlowo-usługowe oddane do użytkowania (m ³)	76 696 ▲ 31%	322 332 ▼ 18%	284 157 ▼ 14%

Rzeszów

Mieszkańcy

Mieszkańcy faktycznie zamieszkali

31.12.2022

	Rzeszów	Rzeszowski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Rzeszowski Obszar Metropolitalny
Ogółem	197 181 ■ 0%	647 757 ■ 0%	398 267 ■ 0%
Kobiety	103 581 ▲ 1%	331 120 ■ 0%	205 605 ▲ 1%
Mężczyźni	936 00 ■ 0%	316 637 ■ 0%	192 662 ■ 0%

Mieszkańcy według ekonomicznych grup wieku

31.12.2022

Dzieci i młodzież (0-17)	37 918 ▲ 2%	129 959 ■ 0%	80 589 ▲ 1%
Dorośli (18-59 K/64 M)	116 651 ■ 0%	387 559 ■ 0%	23 6441 ■ 0%
Dorośli w wieku emerytalnym (60+ K/65+ M)	42 612 ▲ 2%	130 239 ▲ 2%	81 237 ▲ 2%

Ruch naturalny

I-XII 2022

Przyrost naturalny	95 ▲170%	-369 ▲70%	18 ▲103%	
Urodzenia ←	ogółem	1 897 ▼ 9%	5 958 ▼ 7%	3 726 ▼ 5%
	na 1000 osób	9.64 ▼ 9%	9.21 ▼ 7%	9.38 ▼ 5%
Zgony ←	ogółem	1 802 ▼19%	6 327 ▼17%	3 708 ▼17%
	na 1000 osób	9.16 ▼19%	9.78 ▼17%	9.34 ▼17%

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

I-XII 2022

Saldo	715 ▼40%	1 612 ▼20%	1 930 ▼18%
Napływ	2 793 ▼16%	7 841 ▼ 8%	5 852 ▼ 9%
Odptyw	2 078 ▼ 2%	6 229 ▼ 4%	3 922 ▼ 5%

Źródło danych:
GUS i obliczenia UMP

Zmiana w porównaniu do poprzedniego roku (min. 1%)

▼ spadek ▲ wzrost ■ brak zmian

Rzeszów

Rynek pracy

Pracujący

31.12.2021

Rzeszów

Rzeszowski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)

Stowarzyszenie Rzeszowski Obszar Metropolitalny

	Rzeszów	Rzeszowski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Rzeszowski Obszar Metropolitalny
Ogółem	92 442 ▲ 1%	169 255 ▲ 2%	132 572 ▲ 2%
Na 1000 mieszkańców	471 ■ 0%	262 ▲ 2%	334 ▲ 1%

Bezrobotnie

31.12.2022

Bezrobotni ogółem	5 452 ▼13%	20 655 ▼13%	11 171 ▼14%
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	4,7% ▼ 0,7 p. proc.	5,3% ▼ 0,8 p. proc.	4,7% ▼ 0,8 p. proc.

Przedsiębiorstwa w REGON

I-XII 2022

	Ogółem 31.12.2022	Rzeszów	Rzeszowski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Rzeszowski Obszar Metropolitalny
Ogółem	34 116 ▲ 5%	73 141 ▲ 5%	53 302 ▲ 5%	
Nowo zarejestrowane	3 005 ▲10%	6 396 ▲ 3%	4 674 ▲ 6%	
Osoby fizyczne prowadzące firmę	2 091 ▲ 9%	5 104 ▲ 1%	3 542 ▲ 5%	
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	110 ▲116%	179 ▲97%	140 ▲79%	

Budownictwo

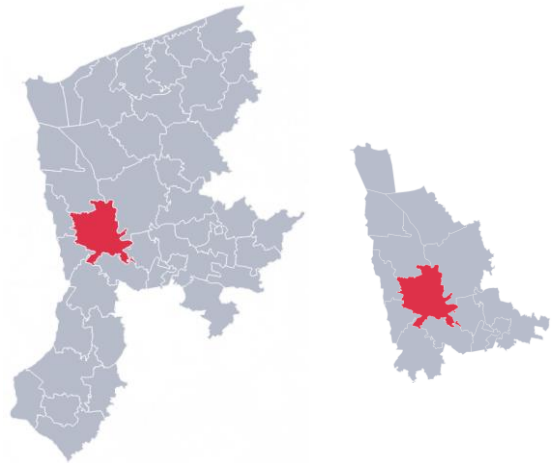
I-XII 2022

	Ogółem 31.12.2022	Rzeszów	Rzeszowski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Rzeszowski Obszar Metropolitalny
Mieszkania	96 529 ▲ 3%	234 266 ▲ 2%	159 949 ▲ 3%	
Oddane do użytkowania	3 134 ▲16%	5 662 ▲16%	4 641 ▲15%	
Budynki handlowo-usługowe oddane do użytkowania (m ³)	72 638 ▲47%	203 916 ▲48%	124 079 ▲49%	

Szczecin

Mieszkańcy

Mieszkańcy faktycznie zamieszkali

31.12.2022

	Szczecin	Szczeciński Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Szczeciński Obszar Metropolitalny
Ogółem	391 566 ▼ 1%	895 511 ■ 0%	679 860 ■ 0%
Kobiety	206 046 ▼ 1%	462 631 ■ 0%	353 980 ■ 0%
Mężczyźni	185 520 ▼ 1%	432 880 ▼ 1%	325 880 ■ 0%

Mieszkańcy według ekonomicznych grup wieku

31.12.2022

Dzieci i młodzież (0-17)	62 916 ■ 0%	154 102 ▼ 1%	116 222 ■ 0%
Dorośli (18-59 K/64 M)	227 971 ▼ 2%	525 463 ▼ 1%	397 699 ▼ 1%
Dorośli w wieku emerytalnym (60+ K/65+ M)	100 679 ■ 0%	215 946 ▲ 1%	165 939 ▲ 1%

Ruch naturalny

I-XII 2022

Przyrost naturalny	-2 160 ▲ 19%	-4 428 ▲ 15%	-3 191 ▲ 14%	
Urodzenia ←	ogółem	3 227 ▼ 6%	6 711 ▼ 8%	5 195 ▼ 9%
	na 1000 osób	8.21 ▼ 5%	7.48 ▼ 7%	7.63 ▼ 8%
Zgony ←	ogółem	5 387 ▼ 11%	11 139 ▼ 11%	8 386 ▼ 11%
	na 1000 osób	13.71 ▼ 11%	12.41 ▼ 10%	12.31 ▼ 11%

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

I-XII 2022

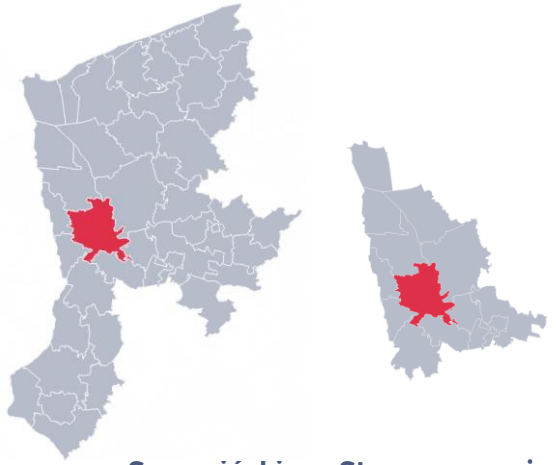
Saldo	-735 ▲ 17%	407 ▲ 7%	838 ▼ 7%
Napływ	2 755 ▼ 5%	10 140 ▼ 5%	7 616 ▼ 6%
Odpływ	3 490 ▼ 8%	9 733 ▼ 6%	6 778 ▼ 6%

Źródło danych:
GUS i obliczenia UMP

Zmiana w porównaniu do poprzedniego roku (min. 1%)

▼ spadek ▲ wzrost ■ brak zmian

Szczecin

Rynek pracy

Pracujący

31.12.2021

Szczecin

Szczeciński Obszar Metropolitalny (NUTS-3)

Stowarzyszenie Szczeciński Obszar Metropolitalny

	Szczecin	Szczeciński Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Szczeciński Obszar Metropolitalny
Ogółem	122 452 ▲ 2%	223 131 ▲ 1%	195 543 ▲ 2%
Na 1000 mieszkańców	310 ▲ 2%	248 ▲ 2%	287 ▲ 2%

Bezrobotnie

31.12.2022

Bezrobotni ogółem

5 521 ▼ 9%

15 746 ▼ 10%

9 779 ▼ 10%

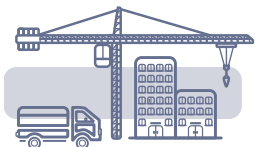
Udział bezrobotnych zarejestrowanych
w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

2.4% ▼ 0.2
p. proc.3.0% ▼ 0.3
p. proc.2.5% ▼ 0.2
p. proc.

Przedsiębiorstwa w REGON

I-XII 2022

	Ogółem 31.12.2022	Szczecin	Szczeciński Obszar Metropolitalny	Stowarzyszenie Szczeciński Obszar Metropolitalny
Ogółem	74 100 ▲ 3%	145 094 ▲ 2%	115 883 ▲ 3%	
Nowo zarejestrowane	5 572 ▲ 13%	10 565 ▲ 5%	8 609 ▲ 10%	
Osoby fizyczne prowadzące firmę	4 490 ▲ 19%	8 859 ▲ 7%	7 141 ▲ 13%	
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	103 ▼ 4%	216 ▲ 23%	170 ▲ 21%	

Budownictwo

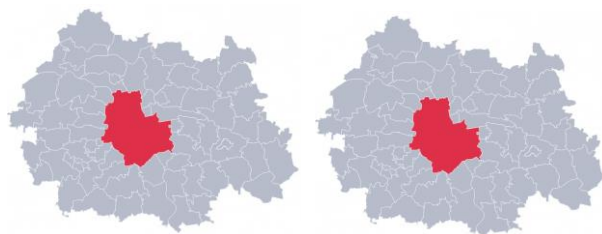
I-XII 2022

	Ogółem 31.12.2022	Szczecin	Szczeciński Obszar Metropolitalny	Stowarzyszenie Szczeciński Obszar Metropolitalny
Mieszkania	192 463 ▲ 1%	398 767 ▲ 2%	311 705 ▲ 2%	
Oddane do użytkowania	2 468 ▼ 18%	6 491 ▲ 8%	5 169 ▼ 2%	
Budynki handlowo-usługowe oddane do użytkowania (m ³)	88 353 ▼ 78%	298 160 ▼ 39%	253 858 ▼ 45%	

Warszawa

Mieszkańcy

Mieszkańcy faktycznie zamieszkali	Warszawa	Warszawski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Metropolia Warszawa
31.12.2022			
Ogółem	1 861 975 ■ 0%	3 258 883 ■ 0%	3 258 883 ■ 0%
Kobiety	1 002 594 ■ 0%	1 724 585 ■ 0%	1 724 585 ■ 0%
Mężczyźni	859 381 ■ 0%	1 534 298 ■ 0%	1 534 298 ■ 0%

Mieszkańcy według ekonomicznych grup wieku

	Warszawa	Warszawski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Metropolia Warszawa
31.12.2022			
Dzieci i młodzież (0-17)	331 310 ▲ 1%	636 521 ▲ 1%	636 521 ▲ 1%
Dorośli (18-59 K/64 M)	1 113 241 ■ 0%	1 928 927 ■ 0%	1 928 927 ■ 0%
Dorośli w wieku emerytalnym (60+ K/65+ M)	417 424 ■ 0%	693 435 ▲ 1%	693 435 ▲ 1%

Ruch naturalny

	Warszawa	Warszawski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Metropolia Warszawa
1-XII 2022			
Przyrost naturalny	-2 420 ▲43%	-3 333 ▲49%	-3 333 ▲49%
Urodzenia ←	ogółem	18 081 ▼ 8%	31 035 ▼ 7%
	na 1000 osób	9.71 ▼ 9%	9.54 ▼ 7%
Zgony ←	ogółem	20 501 ▼15%	34 368 ▼14%
	na 1000 osób	11.01 ▼15%	10.56 ▼14%

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

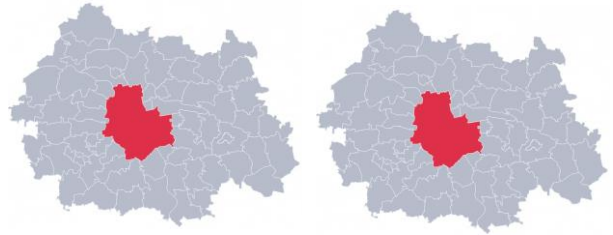
	Warszawa	Warszawski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Metropolia Warszawa
1-XII 2022			
Saldo	1 716 ▼26%	13 376 ▼13%	13 376 ▼13%
Napływ	29 994 ▼ 8%	57 349 ▼ 8%	57 349 ▼ 8%
Odpływ	28 278 ▼ 6%	43 973 ▼ 6%	43 973 ▼ 6%

Źródło danych:
GUS i obliczenia UMP

Zmiana w porównaniu do poprzedniego roku (min. 1%)

▼ spadek ▲ wzrost ■ brak zmian

Warszawa

Rynek pracy

Pracujący

31.12.2021

Warszawa

Warszawski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)

Stowarzyszenie Metropolia Warszawa

Ogółem 1 009 353 ▲ 4%

1 307 605 ▲ 4%

1 307 605 ▲ 4%

Na 1000 mieszkańców

542 ▲ 4%

402 ▲ 3%

402 ▲ 3%

Bezrobotnie

31.12.2022

Bezrobotni ogółem

20 172 ▼ 16%

40 136 ▼ 14%

40 136 ▼ 14%

 Udział bezrobotnych zarejestrowanych
w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

 1.8% ▼ 0.4
p. proc.

 2.1% ▼ 0.3
p. proc.

 2.1% ▼ 0.3
p. proc.

Przedsiębiorstwa w REGON

I-XII 2022

Ogółem
31.12.2022

525 475 ▲ 5%

745 381 ▲ 5%

745 381 ▲ 5%

 Nowo
zarejestrowane

Ogółem

45 339 ▲ 17%

61 785 ▲ 14%

61 785 ▲ 14%

 Osoby fizyczne
prowadzące firmę

28 370 ▲ 25%

41 331 ▲ 18%

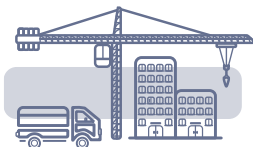
41 331 ▲ 18%

 Fundacje, stowarzyszenia
i organizacje społeczne

1 042 ▲ 46%

1 311 ▲ 39%

1 311 ▲ 39%

Budownictwo

I-XII 2022

Ogółem
31.12.2022

1 061 910 ▲ 1%

1 624 982 ▲ 2%

1 624 982 ▲ 2%

Mieszkania

Oddane do użytkowania

15 465 ▼ 17%

31 097 ▼ 6%

31 097 ▼ 6%

 Budynki handlowo-usługowe
oddane do użytkowania (m³)

201 272 ▲ 18%

690 154 ▼ 12%

690 154 ▼ 12%

Wrocław

Mieszkańcy

Mieszkańcy faktycznie zamieszkali

31.12.2022

Wrocław

Wrocławski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)

Stowarzyszenie Wrocławski Obszar Funkcjonalny

Ogółem	674 079 ■ 0%	1 309 977 ■ 0%	1 065 406 ■ 0%
Kobiety	356 957 ■ 0%	680 996 ■ 0%	556 769 ■ 0%
Mężczyźni	317 122 ■ 0%	628 981 ■ 0%	508 637 ▲ 1%

Mieszkańcy według ekonomicznych grup wieku

31.12.2022

Dzieci i młodzież (0-17)	107 754 ▲ 2%	239 694 ▲ 1%	194 480 ▲ 2%
Dorośli (18-59 K/64 M)	411 428 ▼ 1%	787 527 ■ 0%	643 555 ■ 0%
Dorośli w wieku emerytalnym (60+ K/65+ M)	154 897 ■ 0%	282 756 ▲ 1%	227 371 ▲ 1%

Ruch naturalny

I-XII 2022

	Przyrost naturalny	-929 ▲32%	-1 849 ▲26%	-700 ▲38%
Urodzenia	ogółem	6 734 ▼ 6%	12 381 ▼ 6%	10 522 ▼ 6%
	na 1000 osób	9.99 ▼ 6%	9.46 ▼ 7%	9.90 ▼ 7%
Zgony	ogółem	7 663 ▼10%	14 230 ▼ 9%	11 222 ▼ 9%
	na 1000 osób	11.37 ▼10%	10.88 ▼10%	10.56 ▼10%

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

I-XII 2022

Saldo	888 ▼20%	5 831 ▼1%	5 919 ▼3%
Napływ	12 028 ▼ 3%	23 954 ▼ 3%	21 116 ▼ 4%
Odpływ	11 140 ▼ 4%	18 123 ▼ 4%	15 197 ▼ 5%

Źródło danych:
GUS i obliczenia UMP

Zmiana w porównaniu do poprzedniego roku (min. 1%)

▼ spadek ▲ wzrost ■ brak zmian

Wrocław

Rynek pracy

Pracujący

31.12.2021

Wrocław

Wrocławski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)

Stowarzyszenie Wrocławski Obszar Funkcjonalny

	Wrocław	Wrocławski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Wrocławski Obszar Funkcjonalny
Ogółem	292 360 ▲ 1%	453 767 ▲ 1%	406 456 ▲ 1%
Na 1000 mieszkańców	434 ▲ 1%	347 ▲ 1%	383 ▲ 1%

Bezrobotnie

31.12.2022

Bezrobotni ogółem	6 402 ▼19%	17 897 ▼10%	10 944 ▼14%
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	1.6% ▼0.3 p. proc.	2.3% ▼0.2 p. proc.	1.7% ▼0.3 p. proc.

Przedsiębiorstwa w REGON

I-XII 2022

	Wrocław	Wrocławski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Wrocławski Obszar Funkcjonalny
Ogółem 31.12.2022	141 611 ▲ 6%	224 133 ▲ 6%	197 830 ▲ 6%
Nowo zarejestrowane	14 344 ▲22%	20 820 ▲16%	18 921 ▲17%
Osoby fizyczne prowadzące firmę	10 809 ▲35%	16 289 ▲23%	14 659 ▲26%
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	273 ▲43%	399 ▲44%	354 ▲42%

Budownictwo

I-XII 2022

	Wrocław	Wrocławski Obszar Metropolitalny (NUTS-3)	Stowarzyszenie Wrocławski Obszar Funkcjonalny
Mieszkania	378 793 ▲ 2%	619 621 ▲ 3%	530 524 ▲ 3%
Oddane do użytkowania	9 039 ▼18%	16 274 ▼11%	15 056 ▼13%
Budynki handlowo-usługowe oddane do użytkowania (m ³)	102 208 ▼10%	291 548 ▼22%	262 727 ▼11%

CENTRUM ANALIZ I BADAŃ

UNIA
METROPOLII
POLSKICH

IM. PAWŁA ADAMOWICZA

badania@metropolie.pl